

Könsskillnader i utbildningsvalen efter gymnasieskolan

- Personer födda 1990

Könsskillnader i utbildningsvalen efter gymnasieskolan

– Personer födda 1990

Producent SCB, Befolkning och välfärd
701 89 Örebro
010-479 40 00

Förfrågningar Jonathan Baquedano
010-479 69 48
Jonathan.baquedano@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, Könsskillnader i utbildningsvalen efter gymnasieskolan

Educational choices after upper secondary school - gender differences among persons born in 1990.

Producer Statistics Sweden, Population and
Welfare Department
SE- 701 89 Örebro, Sweden
+46 10-479 40 00

Enquiries Jonathan Baquedano
+46 10-479 69 48
Jonathan.baquedano@scb.se

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.
When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Educational choices after upper secondary school -
gender differences among persons born in 1990.

URN:NBN:SE:SCB-2019-A40BR1903_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

I serien Temarapporter presenteras resultat från olika ämnesområden inom befolknings- och välfärdsstatistiken. Utöver den officiella statistiken inom statistikområdet Befolkningens utbildning görs även tematiska undersökningar. Dessa undersökningar fördjupar den officiella statistiken om befolkningens utbildning eller belyser nya frågeställningar på området som är aktuella i samhällsdebatten.

Den här temarapporten presenterar en uppföljning av personer födda 1990 som har fullföljt gymnasieskolan med slutbetyg. Statistiken som redovisas är totalräknad och baseras på registerdata. Resultaten belyser skillnader mellan kvinnor och män i utbildningsvalen efter gymnasieskolan och hur det påverkar övergången till högre utbildning och val av yrke.

Genom en longitudinell ansats följs individerna upp i olika register för att ge svar på i vilken utsträckning elever efter avslutad gymnasieskola går vidare med sina studier, etablerar sig på arbetsmarknaden samt hur många år efter gymnasiestudierna vidare studier och etablering sker. I uppföljningen har fokus legat på att undersöka skillnader mellan kvinnor och män i ett längre perspektiv och i förhållande till vad de läste på gymnasieskolan.

Rapporten har utarbetats av Jonathan Baquedano vid enheten för statistik om utbildning och arbete.

SCB i april 2019

Petra Otterblad Olausson
Avdelningschef

Katarina Wizell
Enhetschef

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
Inledning	7
Bakgrund	7
Beskrivning av populationen.....	9
Studier efter gymnasiet	12
En av fyra på komvux efter fullföljda gymnasiestudier.....	13
Få läste på folkhögskola men högre andel kvinnor.....	16
Färre än 1 av 10 som fullföljde gymnasiet påbörjade en yrkeshögskoleutbildning innan 27 års ålder.....	18
Mer än varannan person har varit registrerad på en högskoleutbildning och kvinnor i högre grad	22
Högskoleutbildning vanligaste utbildningsformen efter fullföljd gymnasieskola	25
Högskolestudier	26
Nästan var tredje inskriven på högskola har även läst på komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola.....	26
Samhällsvetenskap vanligast bland kvinnor och teknik och tillverkning bland män på högskolan	28
Avgångna från yrkesförberedande program valde främst pedagogik och lärarutbildning på högskolan	29
Avgångna från studieförberedande program valde främst samhällsvetenskapliga högskoleinriktningar	32
Bland lärarutbildningarna läste kvinnor inriktning mot förskola och fritids i högre grad och män ämneslärare	34
Etablering efter gymnasiet	36
Män etableras tidigare på arbetsmarknaden.....	37
Personer som läste en yrkeshögskoleutbildning direkt efter gymnasiet etablerade i högst utsträckning	39

Män mer etablerade på arbetsmarknaden men kvinnor har i högre grad yrken som kräver högskolekompetens	41
Kort om statistiken	44
Statistikens ändamål och innehåll.....	44
Information om statistikens framställning.....	46
Information om statistikens kvalitet	48
Referenser	49
Summary	50

Sammanfattning

Denna rapport om könsskillnader i utbildningsvalen beskriver vägarna kvinnor och män tar efter gymnasieskolan med avseende på vidare studier, etablering på arbetsmarknaden samt sysselsättning. De som ingår i denna registerbaserade studie har samtliga fullföljt gymnasieskolan med slutbetyg, är födda år 1990 och har i denna studie följts upp till och med år 2016.

Fokus i rapporten är att belysa könsskillnader och därför presenteras samtliga resultat uppdelat på kvinnor och män. En viktig aspekt som belyses i rapporten är vilket program de läste på gymnasieskolan eftersom det redan där föreligger tydliga könsskillnader. Kvinnor läste i högre utsträckning studieförberedande program och män i högre grad yrkesförberedande program där andelen kvinnor inom vissa program är mindre än 10 procent. Resultaten i rapporten presenteras oftast som andelar av kvinnor och män avgångna från ett visst gymnasieprogram eller programtyp.

Kvinnor läser vidare på komvux, folkhögskola och högskola i högre utsträckning än männen som istället i högre utsträckning läser på yrkeshögskola. Till exempel har 64 procent av kvinnorna någon gång sedan gymnasieskolan varit registrerad på en högskoleutbildning jämfört med 48 procent av männen.

Resultaten från denna studie visar att det var avgångna från gymnasieprogrammet Barn och fritid som läste på komvux i högst utsträckning och de som gick Estetiska programmet som läste på folkhögskola i högst utsträckning. Högst andel som läste på yrkeshögskola var det bland avgångna från Elprogrammet och avgångna från det naturvetenskapliga programmet var de som läste på högskola i högst utsträckning.

Väl på högskolan valde avgångna från yrkesförberedande gymnasieprogram att läsa huvudinriktningen *pedagogik och lärarutbildning* i högst utsträckning och framförallt kvinnorna gjorde det. Avgångna från studieförberedande program valde istället att läsa en högskoleutbildning inom huvudinriktningen *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration* i högst utsträckning och även här var det kvinnorna som valde det i högre grad än männen.

Sammantaget fortsatte kvinnor att studera vidare efter gymnasieskolan i högre grad medan männen istället började arbeta tidigare. Således etablerades männen fortare än kvinnorna på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan. En jämförelse av de sysselsattas yrke år 2016 visar dock att kvinnor i högre grad än män hade ett yrke som kräver högskolekompetens – både grundläggande och fördjupad högskolekompetens.

Inledning

Bakgrund

Ett flertal rapporter och sammanställningar vittnar om att det föreligger skillnader mellan vad kvinnor och män studerar på gymnasiet. Till exempel redovisas i Skolverkets elevstatistik över läsåret 2016/17 att kvinnor i högre grad läste studieförberedande program medan män i högre grad läste yrkesförberedande program. Ur samma statistik kan utläsas att andelen kvinnor i Hantverksprogrammet år 2016 var 94 procent jämfört med 3 procent kvinnor i El- och energiprogrammet.¹

Skolverkets rapport från 2014 bekräftar bilden av dessa könsskillnader och konstaterar att män i högre grad än kvinnor väljer yrkesförberedande program och får en starkare arbetsmarknadsanknytning med en etablerad ställning efter avslutad gymnasieutbildning. Kvinnor väljer i större utsträckning än män studieförberedande program och går i högre grad vidare till högskolestudier och komvux efter avslutade gymnasiestudier.² I Statistiska centralbyråns (SCB) uppföljning av elever som var obehöriga till gymnasieskolan konstateras att kvinnor i lägre grad än män har etablerat sig på arbetsmarknaden under uppföljningsåren; 6 år, 11 år och 16 år efter avslutad grundskola. Det gällde oavsett behörighet eller om de slutfört gymnasieskolan eller inte. Enligt samma rapport arbetar kvinnor också deltid i högre grad än män, och hamnar därmed också oftare i osäker och svag ställning på arbetsmarknaden.³

Intresset för övergång från olika utbildningsformer och etablering är stort och det är inte bara Skolverket och SCB som gör analyser inom områdena.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) redogjorde i sin rapport 2017 bland annat hur olika bakgrundsfaktorer påverkar övergången från gymnasieskolan och etableringsmöjligheterna med hjälp av logistiska regressionsanalyser. Sannolikheten att ha ett arbete är lägre för kvinnor än män men sannolikheten att studera vidare är högre för kvinnor. Sannolikheten för att studera vid 26 års ålder visade sig inte skilja nämnvärt mellan inrikes och utrikes födda. Däremot är det större sannolikhet att unga inrikes födda arbetar och att unga utrikes födda ingår i gruppen unga som varken arbetar eller studerar (uvas). Nyanländas etableringssvårigheter tydliggörs också i rapporten där utrikes födda som har bott i Sverige i max fyra år har mindre sannolikhet att arbeta eller studera. Unga som har föräldrar med eftergymnasial utbildning, oavsett längd på utbildningen, har större sannolikhet att studera senare i livet

¹ Skolverket, elevstatistik läsåret 2016/17:
https://siris.skolverket.se/reports/rwservlet?cmdkey=common&geo=1&report=gy_elever&p_ar=2016&p_lankod=&p_kommunkod=&p_skolkod=&p_hmantyp=&p_hmankod=&p_flik=G&p_sub=1

² Skolverket (2014):
https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfee44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf3321.pdf?k=3321

³ SCB (2018):
https://www.scb.se/contentassets/6ff64321080743098e42407073d31d14/uf0549_2018a01_br_a40br1803.pdf

och lägre sannolikhet att hamna i gruppen uvas, jämfört med dem som har föräldrar med förgymnasial utbildning.⁴

Myndigheten för yrkeshögskola (MYH) presenterade i sin rapport 2015 att andelen etablerade är högre för män än för kvinnor. Bland de examinerade från yrkeshögskola år 2010 var skillnader i etablering närmare 10 procentenheter.⁵ Universitetskanslersämbetet (UKÄ) studerar etableringen efter examen från högskola och presenterade 2016 bland annat resultatet att drygt 80 procent av de som tog examen från högskolan läsåret 2011/12 hade etablerat sig på arbetsmarknaden inom ett år.⁶ Svensk Näringsliv uttrycker i sin analys av ungdomars etablering på arbetsmarknaden viss oro över att svenska ungdomar påbörjar högre studier förhållandevis sent vid en internationell jämförelse, vilket fördröjer etableringsprocessen.⁷

Denna longitudinella registerstudie tar avstamp i den, för flera gymnasieprogram skeva könsfördelningen, och studerar vilka vägar kvinnor och män tar efter gymnasieskolan. Rapporten fokuserar på könsskillnader vad gäller val av vidare studier, etablering på arbetsmarknaden samt sysselsättning i relation till vad de studerade på gymnasieskolan. För att få en så rättvis och jämförbar bild som möjligt av könsskillnaderna görs en del avgränsningar i populationen som beskrivs närmare i nästa avsnitt.

Avgränsningen till att främst fokusera på könsskillnader för de kvinnor och män som läste samma gymnasieprogram innebär att analyser av andra relevanta bakgrundsvariabler som till exempel födelseort, vistelsetid, föräldrars utbildningsnivå och gymnasiebehörighet lämnas till andra studier att beskriva. Bland annat MUCF:s rapport "Det stora steget" och SCB:s rapport om obehöriga till gymnasieskolan tittar närmare på just dessa faktorer.⁸

I denna rapport beskrivs i vilken grad kvinnor och män avgångna från de olika gymnasieprogrammen studerar vidare inom kommunal vuxenutbildning, folkhögskola, yrkeshögskola och högskola och hur vägarna mellan dessa utbildningsformer ser ut. För de kvinnor och män som väljer att studera vidare på högskola jämförs inriktningen på utbildningen med hänsyn till vad de läste på gymnasieskolan. I rapporten lyfts även könsskillnader fram när det gäller etablering på arbetsmarknaden och för de etablerade jämförs kvalifikationsnivån på yrket.

⁴ MUCF (2017): https://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/det-stora-steget.pdf

⁵ MYH (2015): https://www.myh.se/Documents/Publikationer/Rapporter/2015/Etablering_Arbeitsmarknaden_2010.pdf

⁶ UKÄ (2015): <https://www.uka.se/publikationer--beslut/publikationer--beslut/rapporter/rapporter/2015-12-15-yrkesexaminerade-snabbast-ut-pa-arbeitsmarknaden.html>

⁷ Svenskt Näringsliv (2018): https://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/Rapporter_och_opinionsmaterial/Rapporter/rapport_ungdomars_etablering_pa_arbeitsmarknaden_webbpdf_720469.html/BINARY/Rapport_Ungdomars_etablering_pa_arbeitsmarknaden_webb.pdf

⁸ Se fotnot 3 och 4.

Beskrivning av populationen

För att kunna jämföra vilka vägar kvinnor och män tar efter gymnasieskolan har en del avgränsningar gjorts vid skapandet av populationen för att få relevanta och i möjligaste mån jämförbara grupper. Var och en av avgränsningarna har specifika motiv men sammantaget syftar avgränsningarna till att jämföra en grupp tidigare gymnasieelever som är lika gamla och till att tillräckligt lång tid ska ha passerat mellan avslutade gymnasiestudier och mättidpunkten.

Populationen består av personer födda 1990. Avgränsningen görs till personer som senast 2013 fullföljt gymnasieskolan med slutbetyg, både med eller utan grundläggande behörighet till högskolestudier. Slutbetyg innebär att eleven har läst en fullständig gymnasieutbildning om 2 500 poäng eller ett kortare reducerat program och är betygsatt i samtliga kurser⁹. Personer som erhållit diplom från gymnasieprogrammet International Baccalaureate ingår också i populationen. De som däremot avbrutit sina gymnasiestudier oavsett antal studieår samt personer som påbörjat men inte hunnit avsluta gymnasiestudierna till och med år 2013 exkluderas i denna rapport.

Den avgränsade populationen omfattar 98 144 personer. Det kan jämföras med de cirka 350 000 elever som årligen bedriver gymnasiestudier varav cirka 80 000 elever som slutför gymnasieutbildningen.¹⁰

Denna rapport följer upp och belyser situationen för de som

- är födda 1990
- senast 2013 fullföljt sina gymnasiestudier med eller utan grundläggande behörighet till högskolestudier
- var folkbokförda i Sverige 31 december 2016

Syftet med avgränsningen är att fånga in personer som är klara med gymnasieskolan för att därmed kunna studera vilka val de gör efter sina gymnasiestudier med till exempel gymnasieprogram som en av flera förklarande variabler. Avgränsningen till och med 2013 görs för att de senast uppdaterade registeruppgifterna om bland annat arbete och inkomster som finns i SCB:s register vid tidpunkt för denna rapport avser 2016. Med registerdata från 2016 och avgränsning till 2013 säkerställs att samtliga personer avslutade sina studier för minst tre år sedan för en mer rättvis jämförelse av vägarna efter gymnasieskolan. Majoriteten av personerna i populationen, cirka 83 procent, fullföljde sina gymnasiestudier under 2009, vilket med registeruppgifter till och med 2016, möjliggör uppföljning av de flesta personer de sju närmaste åren efter gymnasieskolan.

Resultaten i undersökningen gäller alltså inte i allmänhet för samtliga gymnasieelever. Särskild hänsyn bör tas till att populationen innefattar de som har *fullföljt* gymnasieskolan samt är *födda år 1990*. I rapporten görs inga långtgående jämförelser med tidigare eller senare årskullar eller med personer som inte fullföljt gymnasieskolan. Fokus i denna rapport är att studera de vägar

⁹ Skolverket (2018): https://siris.skolverket.se/siris/sitevision_doc.getFile?p_id=548579

¹⁰ Skolverket, Officiell statistik på riksnivå om gymnasieskolan, statistikområde skolor och elever samt betyg och studieresultat: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning>

som kvinnor och män tar efter fullföljd gymnasieutbildning och beskriva eventuella skillnader.

All statistik baseras på information som finns i SCB:s register. Resultaten presenteras främst uppdelat på redovisningsgrupperna kön, programtyp och i vissa fall även program.

Samtliga avgångna i populationen läste på gymnasieskolan inom ramen för den tidigare läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) och inte den, vid tidpunkt för rapporten, aktuella läroplanen Gy11¹¹. I rapporten används därför de tidigare begreppen för programtyperna: yrkesförberedande program och studieförberedande program.

Populationen omfattar cirka 98 100 personer och totalt sett är det ungefär lika många kvinnor som män, 49 300 kvinnor jämfört med 48 800 män. Det finns dock tydliga könsskillnader i vilken programtyp som kvinnor och män läste på gymnasieskolan. Det är cirka 28 000 kvinnor som har läst ett studieförberedande program, vilket är 57 procent av kvinnorna. Det kan jämföras med drygt 23 400 män som motsvarar 48 procent av männen. Män läste istället ett yrkesförberedande program i högre utsträckning, där 49 procent av männen läste ett yrkesförberedande program jämfört med 41 procent av kvinnorna.

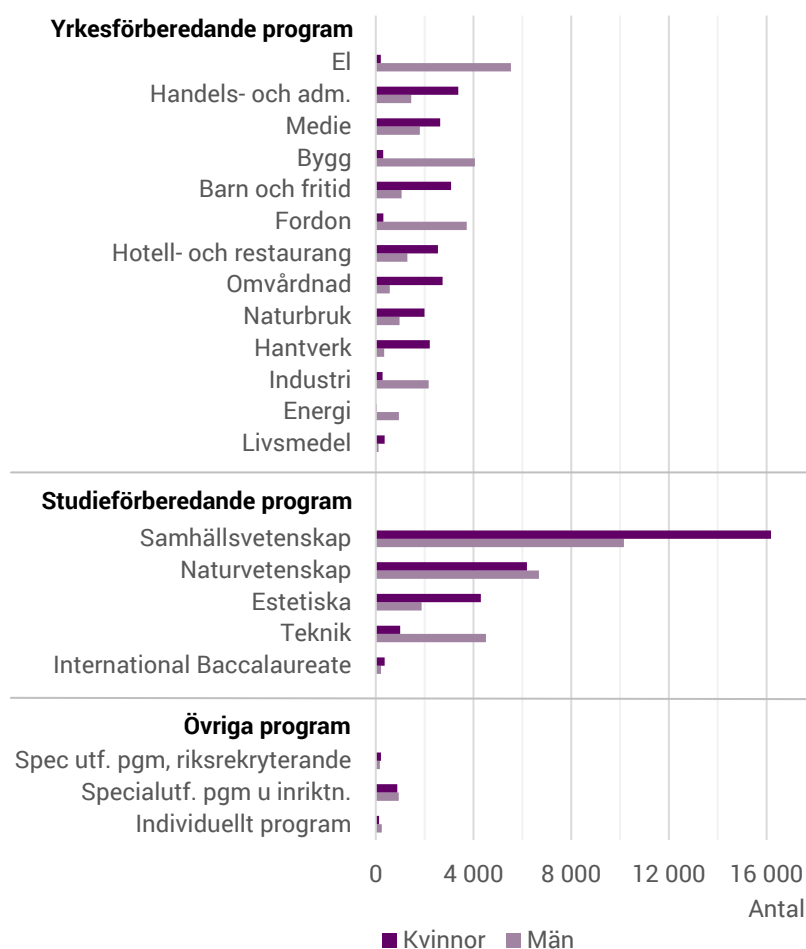
Resterande cirka 2 600 personer har läst ett individuellt program eller ett specialutformat program. De utgör cirka 2,5 procent av populationen och kommer fortsättningsvis i denna rapport inte att särredovisas som i figur 1, men ingår i samtliga totaler som presenteras om inget annat anges. Bland de avgångna från dessa program är andelen kvinnor 48 procent och andelen män 52 procent.

¹¹ SCB, artikel i Valfärd 2017:3 <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2017/Minskat-intresse-for-gymnasiets-yrkesprogram/>

Figur 1

Antal personer i populationen efter program och kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

Vid jämförelser av fördelningen kvinnor och män per program återfinns också en hel del könsskillnader. Medieprogrammet är det yrkesförberedande program som har den minst ojämna könsfördelningen med 59 procent kvinnor och 41 procent män. Energi-, Fordons-, Bygg- och Elprogrammet tillhör de mest mansdominerade programmen där andelen män varierar mellan 92 till 97 procent. Hantverks- och Omvårdnadsprogrammen är de mest kvinnodominerade programmen med 87 respektive 83 procent kvinnor.

Könsskillnaderna bland de studieförberedande programmen är mindre än för de yrkesförberedande programmen men Teknikprogrammet och Estetiska programmet sticker ut gällande andelen kvinnor och män. Bland de avgångna från Teknikprogrammet återfinns endast 18 procent kvinnor jämfört med 70 procent kvinnor i Estetiska programmet. Jämnast könsfördelning återfinns bland de avgångna från Naturvetenskapsprogrammet med 48 procent kvinnor respektive 52 procent män.

Studier efter gymnasiet

I detta kapitel görs en uppföljning av eventuella studier som personerna födda 1990 ägnade sig åt efter gymnasieskolan. Uppföljningen görs för åren 2006–2016 och presenteras som antal år efter avslutad gymnasieutbildning. Avsnitten i kapitlet fokuserar på utbildningsformerna kommunal vuxenutbildning, folkhögskola, yrkeshögskola samt högskola/universitet.

De viktigaste resultaten

- En av fyra läste en kommunal vuxenutbildning någon gång efter fullföljd gymnasieutbildning och det gällde kvinnor i högre utsträckning än män
- Sammantaget var det få som läste på folkhögskola men kvinnor läste i högre utsträckning än män
- Ungefär lika många kvinnor som män läste på yrkeshögskola men män registrerade sig snabbare efter gymnasieutbildningen
- 64 procent av kvinnorna har varit registrerad på en högskoleutbildning jämfört med 48 procent av männen

Uppgifter om studiedeltagande, som ligger till grund för detta kapitel, bygger på registreringar inom respektive utbildningsform och hämtas från registret över befolkningens studiedeltagande terminsvis för åren 2006–2016. Det räcker att vara registrerad på en kurs eller utbildning inom respektive utbildningsform för att här räknas som studerande. Studierna kan vara såväl på heltid som på deltid.

För personer som är registrerade i mer än en utbildningsform prioriteras en utbildning utifrån en bestämd ordning som i huvudsak bygger på nivån på utbildningen. För de, i denna rapport, aktuella utbildningsformerna sker prioriteringen enligt följande:

1. Högskoleutbildning
2. Yrkeshögskoleutbildning
3. Kommunal vuxenutbildning (komvux)
4. Folkhögskola

För mer information om registret över befolkningens studiedeltagande, se statistikens framställning och kvalitet på SCB:s webbplats.¹²

Resultaten presenteras i form av registrering i en utbildning upp till sju år efter fullföljd gymnasieutbildning. Det är 2 839 personer, motsvarandes nästan 3 procent av populationen, som gick ut gymnasiet tidigare än 2009 och skulle kunna följas i mer än sju år. Avgränsning har dock gjorts till de första sju åren för att i samtliga resultat inkludera majoriteten av populationen. Avgränsning till avgångsår 2013 medför att samtliga i populationen ingår i resultaten för de

¹² SCB, befolkningens studiedeltagande: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/befolkningens-utbildning/befolkningens-studiedeltagande/>

första tre åren men för åren efter det baseras resultaten på en lite mindre del av populationen.

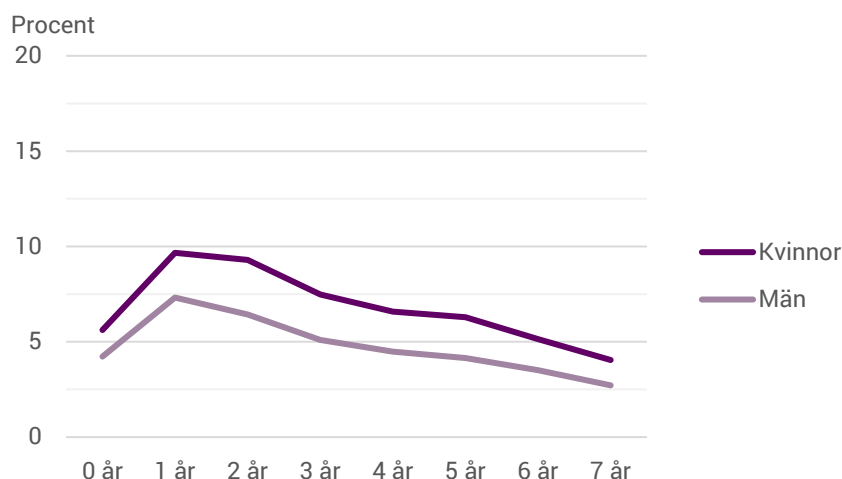
Som exempel ingår de personer som gick ut gymnasiet 2013 i beräkningarna de första tre åren men för år 4 finns det ingen uppgift om studiedeltagande eftersom registren avser till och med år 2016 och exkluderas därmed från basen. De första tre åren ingår hela populationen på 98 144 personer i basen och för år 7 baseras resultaten på kvarvarande de 84 169 personer som fullföljde gymnasiet 2009 eller tidigare.

En av fyra på komvux efter fullföljda gymnasiestudier

Av de personer födda 1990 som har fullföljt sina gymnasiestudier senast 2013 har 25 406 personer varit registrerade på en kommunal vuxenutbildning (komvux) efter gymnasiestudierna till och med 2016. Det motsvarar drygt 25 procent av den undersökta populationen och de flesta läser tätt inpå gymnasieutbildningen. Av de som läste på komvux registrerade sig 20 procent redan samma år som de avslutade sina gymnasiestudier och efter två år hade 60 procent, av de som någon gång läste på komvux, registrerat sig på en kurs.

Totalt sett över jämförelseperioden, 2006–2016, har 30 procent av kvinnorna i populationen någon gång efter avslutad gymnasieutbildning varit inskrivna på komvux jämfört med 22 procent av männen. Det var fler kvinnor inskrivna samtliga år efter gymnasiestudierna. Flest var det året efter gymnasieutbildningen för att sedan sjunka stadigt. Majoriteten av de som läste på komvux gjorde det i en eller två terminer. Av männen var det 75 procent av de som läste på komvux som var registrerade på komvux i en eller två terminer och bland kvinnorna var andelen 72 procent.

Figur 2
Andel inskrivna på komvux efter antal år efter gymnasiet och kön
Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

Personer som har ett slutbetyg från programmen Barn och fritid, Handels och administration samt Hotell och restaurang är de som har läst vidare på komvux i högst utsträckning. Bland de avgångna eleverna inom dessa program är andelarna i samtliga fall cirka 40 procent. Det kan jämföras med 13 procent av

de avgångna från Naturvetenskapsprogrammet som har lägst andel. För samtliga program, förutom det Samhällsvetenskapliga, är mönstret detsamma; kvinnor läser på komvux i högre utsträckning än männen efter gymnasiestudierna.

Figur 3 nedan visar andelen personer som någon gång efter gymnasiestudierna till och med 2016 varit inskrivna på komvux. Resterande andel upp till 100 procent utgör de som inte har varit inskrivna på komvux fram till 2016.

Figur 3

Andel personer per program som varit registrerade på komvux någon gång efter gymnasieskolan efter kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

I populationen ingår som tidigare redovisat de personer födda 1990 som har fullföljt gymnasieskolan med slutbetyg eller motsvarande till och med 2013. Av dessa personer har nästan 9 av 10 grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier. Kraven för att få grundläggande behörighet skärptes från och med 2010¹³ men majoriteten av de som ingår i denna studie gick ut

¹³ Skolverket (2011): http://data.s-info.se/data_association/560/documents/120108_Lagesbedomning_del1.pdf

gymnasieskolan innan dess. Det är cirka 14 000 av 98 100 i populationen som gick ut efter att de skärpta kraven infördes.

Av samtliga personer i populationen som har läst på komvux är det fler som har ett slutbetyg med grundläggande behörighet till högskolestudier än ett slutbetyg utan grundläggande behörighet.

Det är dock en betydligt högre andel som läser vidare på komvux bland personerna utan grundläggande behörighet. Av de drygt 10 850 som hade ett slutbetyg utan grundläggande behörighet till högskolestudier registrerade sig ungefär varannan person på komvux någon gång efter gymnasiestudierna fram till 2016. Bland de drygt 87 250 med grundläggande behörighet var det knappt var fjärde person som gjorde det. I båda fallen var det kvinnorna som var inskrivna på komvux i högst utsträckning.

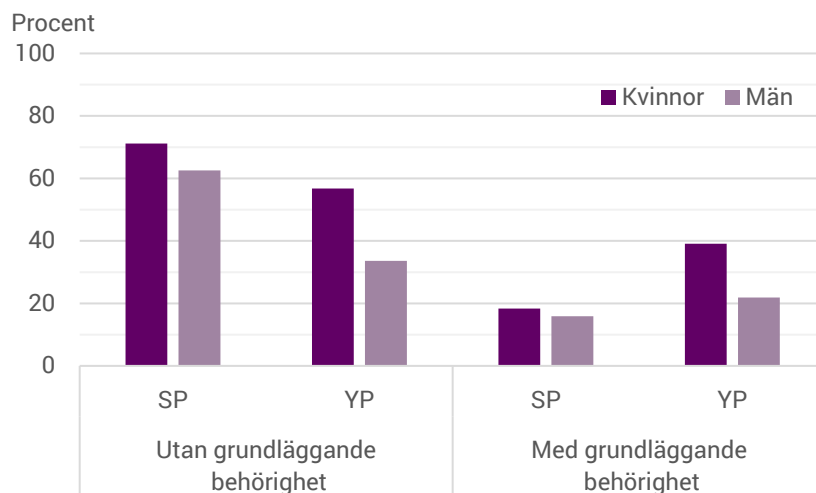
De som har läst ett yrkesförberedande program på gymnasiet har läst på komvux i högre utsträckning än de som har läst ett studieförberedande program och det var främst kvinnorna som gjorde det. Bland de som har läst ett yrkesförberedande program är det 41 procent av kvinnorna som har varit registrerad på komvux någon gång efter gymnasiet jämfört med 24 procent av männen. Högst andel som har läst på komvux återfinns bland de som har läst ett studieförberedande program och har ett slutbetyg från gymnasieskolan utan grundläggande behörighet till universitet- och högskolestudier.

Det är genomgående för samtliga gymnasieprogram att de utan grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier har läst på komvux i högre utsträckning än de med grundläggande behörighet.

Figur 4

Andel som varit registrerade på komvux någon gång efter gymnasieskolan efter grundläggande behörighet, programtyp och kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

SP=Studieförberedande program, YP=Yrkesförberedande program

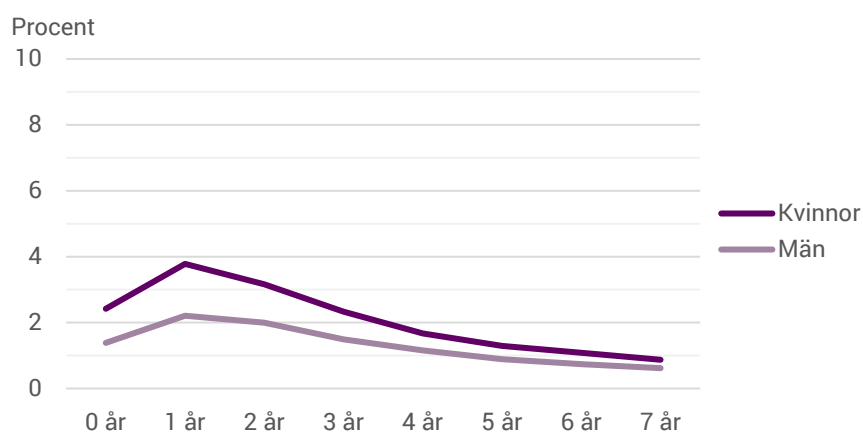
De ändrade bestämmelserna kring antagning till högskola som trädde i kraft inför höstterminen 2010 innebar i korthet att det blev mindre fördelaktigt att på komvux läsa upp redan godkända betyg från gymnasieskolan.¹⁴ De flesta personer i denna population fullföljde sina gymnasiestudier 2009. Därmed hade de fortfarande en kort period på sig att läsa upp godkända betyg från gymnasieskolan i syfte att öka sina chanser att bli antagen på högskola om de så önskade. Ett tillvägagångssätt som benämns konkurrenskomplettering.

Få läste på folkhögskola men högre andel kvinnor

Det är 5 966 personer som fram till 2016 har varit registrerade på en folkhögskoleutbildning, vilket motsvarar cirka 6 procent av populationen. Av de som läste på folkhögskola registrerade sig drygt 30 procent redan samma år som de avslutade sina gymnasiestudier. Efter två år från det att de avslutade gymnasiestudierna hade nästan 70 procent av de som läste på folkhögskola varit inskrivna på en folkhögskoleutbildning.

Totalt sett över jämförelseperioden, 2006–2016, har 8 procent av kvinnorna i populationen någon gång efter avslutad gymnasieutbildning varit inskrivna på folkhögskola fram till 2016 jämfört med 6 procent av männen. Det var fler kvinnor inskrivna samtliga år efter gymnasiestudierna. Flest var det året efter gymnasieutbildningen för att sedan avta de kommande åren. Likt komvux läste de flesta på folkhögskola i en eller två terminer. Av männen var det 59 procent av de som läste på folkhögskola som gjorde det i en eller två terminer och bland kvinnorna var motsvarande andel 65 procent.

Figur 5
Andel inskrivna på folkhögskola efter antal år efter gymnasiet och kön
Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

Personer som har ett slutbetyg från det Estetiska programmet är de som har läst på folkhögskola i högst utsträckning. Bland de avgångna är det nästan en

¹⁴ Utbildnings- och kulturdepartementet, pressmeddelande, Antagningen i högskolan får ökat kunskapsfokus 2006-06-21:
<https://www.regeringen.se/49bb54/contentassets/32c7ffb05d74ac3b4ed9cd2a15a4fe1/utbildnings-och-kulturdepartementets-pressmeddelanden-2005-2006>

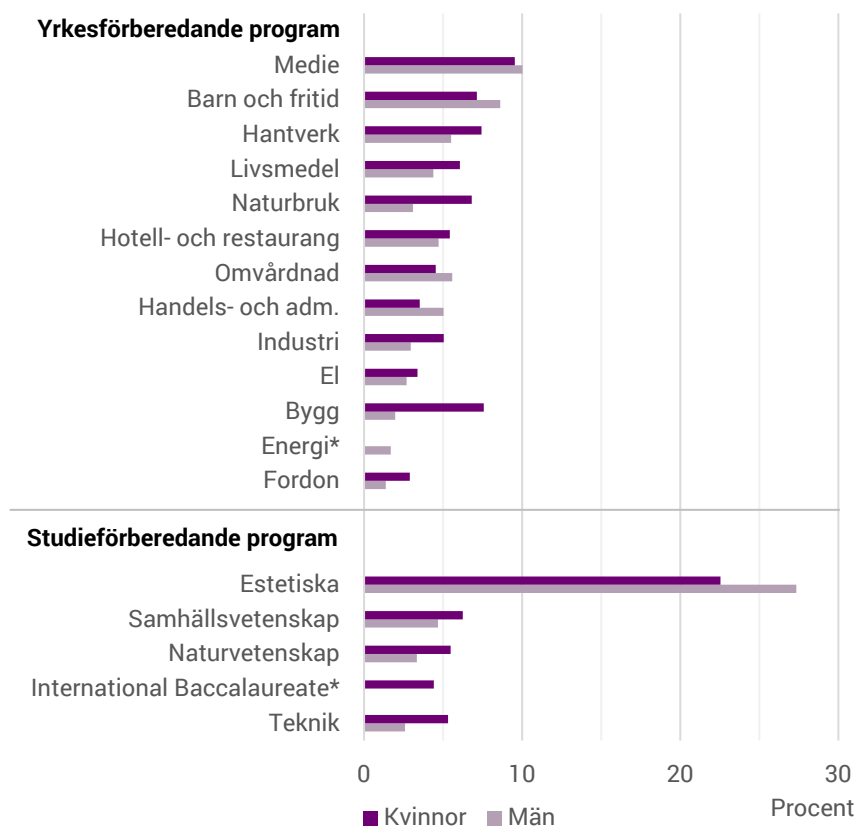
fjärdedel som någon gång varit inskriven i folkhögskola jämfört med var tionde från Medieprogrammet som har näst högst andel avgångna som har läst på folkhögskola. Andelen avgångna från resterande gymnasieprogram som läste på folkhögskola varierar mellan 1,5–7,5 procent.

Av de avgångna från Estetiska programmet är det männen som läste på folkhögskola i högre utsträckning. Eftersom det är mer än dubbelt så många kvinnor som män som fullföljde Estetiska programmet innebär det att det i antal ändå är fler kvinnor än män som senare läste på folkhögskola. Av de avgångna från det Estetiska programmet var det 969 kvinnor som läste på folkhögskola jämfört med 513 män. Det motsvarar cirka 23 procent av kvinnorna och 27 procent av männen avgångna från det Estetiska programmet.

För övriga studieförberedande program är det kvinnorna som läste på folkhögskola i högst utsträckning. Bland de yrkesförberedande programmen är det också högre andel kvinnor som läste på folkhögskola efter gymnasieskolan men det varierar lite mer mellan programmen. I 8 av de 13 yrkesförberedande programmen är det kvinnorna som har läst på folkhögskola i högst utsträckning och störst könsskillnad är det bland de som läste Byggprogrammet. Här är det 2 procent av männen som senare läste på folkhögskola jämfört med nästan 8 procent av kvinnorna.

Figur 6
Andel personer per program som varit registrerade på folkhögskola någon gång efter gymnasieskolan efter kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

*Andelen redovisas inte för de grupper där antalet är färre än 5

Färre än 1 av 10 som fullföljde gymnasiet påbörjade en yrkeshögskoleutbildning innan 27 års ålder

Det är 7 851 personer som har varit registrerade på en yrkeshögskoleutbildning eller kvalificerad yrkesutbildning efter gymnasiestudierna, vilket motsvarar cirka 8 procent av populationen. Fortsättningsvis används begreppet yrkeshögskoleutbildning som samlingsnamn för yrkeshögskoleutbildning och kvalificerad yrkesutbildning.

Av personerna som läste en yrkeshögskoleutbildning var 15 procent registrerade på en kurs redan samma år som de avslutade sina gymnasiestudier och två år efter att de avslutade gymnasiestudierna hade 42 procent av de som har läst en yrkeshögskoleutbildning varit registrerade som studerande på yrkeshögskola.

Det föreligger inte några större könsskillnader vad gäller antal och andel kvinnor och män som har varit inskrivna på en yrkeshögskoleutbildning. Under den studerade perioden, 2006–2016, har 3 760 kvinnor och 4 091 män någon gång varit inskrivna på en yrkeshögskoleutbildning, vilket motsvarar cirka 8 procent av kvinnorna i populationen respektive 9 procent av männen. Däremot verkar det finnas ett mönster att män påbörjar en yrkeshögskoleutbildning tidigare efter gymnasieskolan än kvinnor. Det var en större andel män som var registrerade på en yrkeshögskoleutbildning de första tre åren efter gymnasieskolan medan de kommande åren istället var en högre andel kvinnor registrerade som studerande på yrkeshögskola.

Majoriteten som läste en yrkeshögskoleutbildning gjorde det i tre eller fyra terminer. Av kvinnorna var det 66 procent av de som läste en yrkeshögskoleutbildning som läste i tre eller fyra terminer och bland männen var andelen 63 procent. Ytterligare 24 procent läste i endast en eller två terminer – det gäller både kvinnor och män.

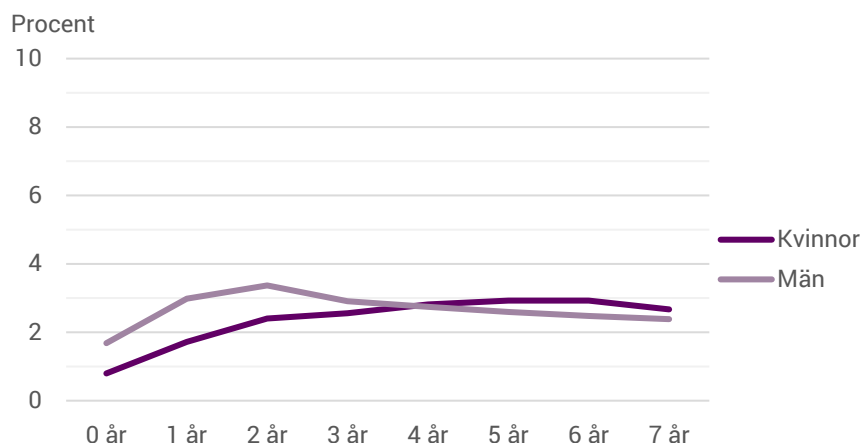
Det sista mätåret (2016) fyllde samtliga i populationen 26 år. Medelåldern för samtliga antagna i riket som påbörjade studier på yrkeshögskola år 2016 var 31,5 år. Som jämförelse motsvarade personer yngre än 30 år strax över hälften av samtliga antagna år 2016¹⁵. Det indikerar att en hel del personer från populationen troligtvis kommer att påbörja sina yrkeshögskolestudier senare i livet.

¹⁵ MYH, Antagna som påbörjat studier:
<https://www.myh.se/Statistik/Yrkeshogskoleutbildningar/Studerande/>

Figur 7

Andel inskrivna på en yrkeshögskoleutbildning efter antal år efter gymnasiet och kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

Av de avgångna från yrkesförberedande program var det nästan 9 procent som läste yrkeshögskoleutbildning och bland avgångna från studieförberedande program var andelen drygt 7 procent.

Personer som läste Elprogrammet är de som har läst en yrkeshögskoleutbildning i högst utsträckning. Bland de avgångna är det ungefär 15 procent som någon gång har varit registrerad på en yrkeshögskoleutbildning fram till 2016. Lägst andel som har läst en yrkeshögskoleutbildning återfinns bland de avgångna från International Baccalaureate där cirka 2 procent av de avgångna har gjort det. Förutom Elprogrammet är det avgångna från Handels- och administrations-, Energi-, Medie-, Naturbruksprogrammet samt det studieförberedande Teknikprogrammet där 10 procent eller mer även har varit registrerade på en yrkeshögskoleutbildning.

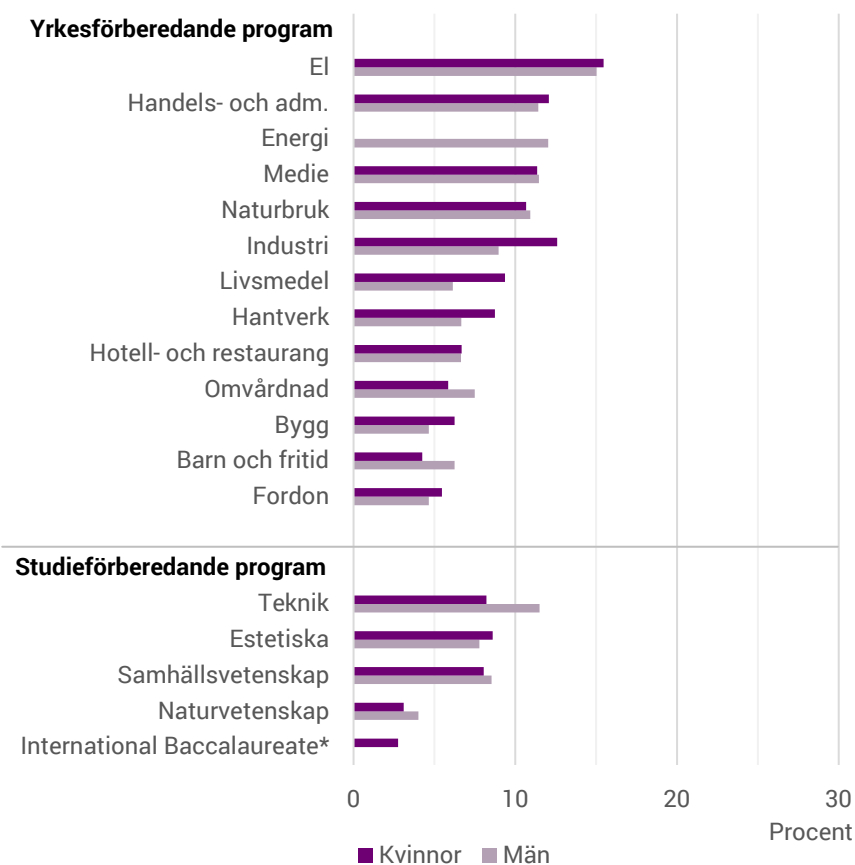
Bland avgångna från 10 av de 18 yrkes- samt studieförberedande programmen är det männen som i något högre utsträckning har läst en yrkeshögskoleutbildning efter gymnasiestudierna. Bland de avgångna från Energiprogrammet är det i princip bara män som fortsätter med en yrkeshögskoleutbildning efter gymnasiet.

Figur 8 nedan illustrerar andelen personer som någon gång efter gymnasiestudierna till och med 2016 varit inskrivna på en yrkeshögskoleutbildning. Resterande andel upp till 100 procent utgör de som inte har varit inskrivna på en yrkeshögskoleutbildning fram till 2016.

Figur 8

Andel personer per program som varit registrerade på en yrkeshögskoleutbildning någon gång efter gymnasieskolan

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

*Andelen redovisas inte för de grupper där antalet är färre än 5

Av de 7 851 personerna i populationen som har varit registrerad på en yrkeshögskoleutbildning har ungefär en tredjedel även varit inskriven på komvux efter gymnasiestudierna och cirka 5 procent varit inskriven på folkhögskola. De flesta läste på komvux eller folkhögskola innan de påbörjade yrkeshögskoleutbildningarna men ungefär 15 procent har läst någon av dessa utbildningsformer efter yrkeshögskoleutbildningen.

Som tidigare presenterat är det något fler män än kvinnor som har läst en yrkeshögskoleutbildning, cirka 9 procent män och 8 procent kvinnor. Kvinnorna i denna population har dock oftare läst på komvux eller folkhögskola innan yrkeshögskoleutbildningen.

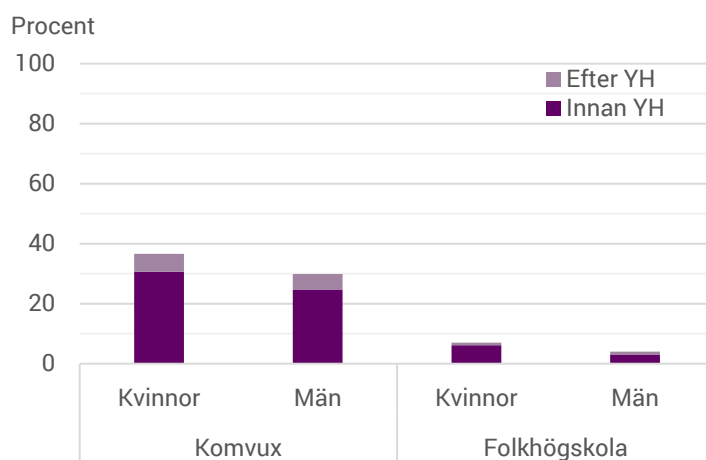
Av de 3 760 kvinnor som läste en yrkeshögskoleutbildning läste 31 procent på komvux innan utbildningen och ytterligare 6 procent läste på komvux efter yrkeshögskoleutbildningen. Motsvarande hade 25 procent av de 4 091 män som har läst en yrkeshögskoleutbildning läst på komvux innan utbildningen och ytterligare 5 procent gjorde det efter yrkeshögskoleutbildningen. Av kvinnorna som har läst en yrkeshögskoleutbildning har 6 procent läst på folkhögskola dessförinnan jämfört med 3 procent av männen. Ytterligare cirka 1 procent av både kvinnorna och männen som läste en yrkeshögskoleutbildningen läste på folkhögskola efteråt istället.

Figuren 9 nedan visar andelen personer som någon gång efter gymnasiestudierna till och med 2016 varit inskrivna på komvux och/eller folkhögskola innan eller efter en yrkeshögskoleutbildning. Resterande andel upp till 100 procent utgör de som har varit inskrivna på en yrkeshögskoleutbildning inom samma tidsintervall men inte på komvux respektive folkhögskola.

Figur 9

Andel personer av de som läste en yrkeshögskoleutbildning som även har läst på komvux och/eller folkhögskola efter kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013 och läst en yrkeshögskoleutbildning efter gymnasiet

Av de som läste ett yrkesförberedande program och sedan en yrkeshögskoleutbildning var det 31 procent som läste på komvux innan utbildningen och 3 procent läste på folkhögskola innan. Motsvarande för de som läste ett studieförberedande gymnasieprogram och vidare till yrkeshögskola var det 24 procent som läste på komvux och 6 procent på folkhögskola innan yrkeshögskoleutbildningen.

För att komma in på en yrkeshögskoleutbildning måste en person först och främst uppfylla kraven på grundläggande behörighet men på många utbildningar finns det även krav på så kallade särskilda förkunskaper.¹⁶ Ungefär

¹⁶ MYH, Ansökan och antagning: <https://www.yrkeshogskolan.se/om-yrkeshogskolan/ansokan-och-antagning/>

80 procent av de personer som läste på komvux innan yrkeshögskoleutbildningen hade grundläggande behörighet från gymnasieskolan.

Bland de som läste på folkhögskola innan yrkeshögskoleutbildningen var andelen som hade grundläggande behörighet cirka 85.

Personer avgångna från Hotell- och restaurang läste på komvux innan yrkeshögskoleutbildningen i högst utsträckning och avgångna från Medieprogrammet läste på folkhögskola innan yrkeshögskoleutbildningen i högst utsträckning. Det är endast 1 314 kvinnor och 1 088 män ur populationen som har läst på antingen komvux eller folkhögskola innan yrkeshögskoleutbildningen. Det kan därför vara vanskligt att dra alltför långtgående slutsatser av eventuella skillnader mellan kvinnor och män inom respektive gymnasieprogram som läser en annan utbildning innan yrkeshögskoleutbildningen.

Mer än varannan person har varit registrerad på en högskoleutbildning och kvinnor i högre grad

Det är 54 888 personer i populationen som, till och med år 2016, har varit registrerade på en universitets- eller högskoleutbildning någon gång efter gymnasiestudierna, vilket motsvarar cirka 56 procent av populationen. Fortsättningsvis används begreppet högskoleutbildning som samlingsnamn för universitetsbildning och högskoleutbildning.

Av samtliga registrerade på en högskoleutbildning var mer än var tredje person registrerad på högskola redan samma år som de avslutade sina gymnasiestudier. Ett år efter avslutade gymnasiestudier hade drygt 60 procent av de som läste på en högskoleutbildning varit registrerade som studerande på högskola.

Totalt sett över jämförelseperioden, 2006–2016, har 64 procent av kvinnorna i populationen någon gång efter avslutad gymnasieutbildning varit inskrivna på en högskoleutbildning jämfört med 48 procent av männen. Det var fler kvinnor inskrivna samtliga år efter gymnasiestudierna. För både kvinnor och män är andelen inskrivna på högskolestudier ökande fram till tre år efter gymnasiestudierna för att sedan avta åren efter.

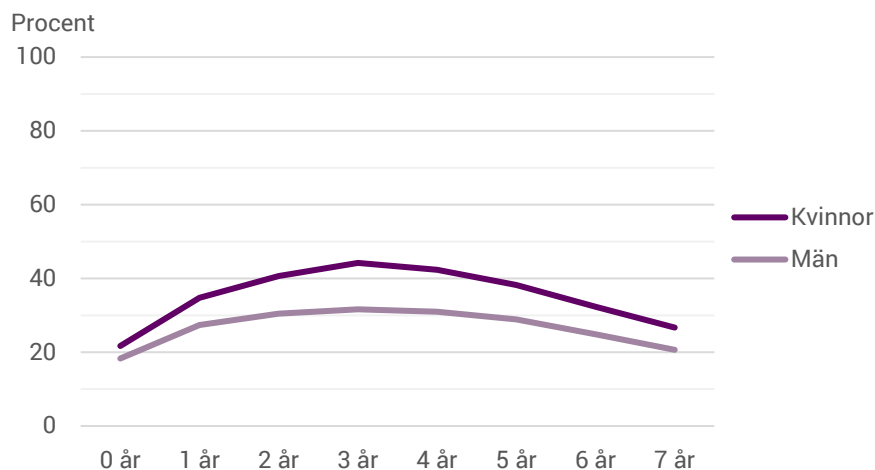
Det är 23 553 personer som fram till 2016 har avlagt en examen på högskolan vilket motsvarar nästan en fjärdedel av samtliga i populationen eller cirka 43 procent av alla som har varit inskrivna på en högskoleutbildning. Mer än hälften har alltså till och med 2016 varit inskrivna på en högskoleutbildning men inte avlagt en examen än. Av de 31 335 som inte hade en examen från högskolan var nästan 40 procent registrerade i en högskoleutbildning under höstterminen 2016, vilket indikerar att en stor del av dem var i pågående utbildning.

Av de 23 553 högskoleexaminerade tenderade männen att läsa på högskola i fler terminer än kvinnorna. Det var 48 procent av männen med examen som läste, eller åtminstone var registrerad på högskola, i tio terminer eller fler. Motsvarande andel kvinnor var 33 procent. Kvinnor läste i högre utsträckning åtta terminer eller färre.

Figur 10

Andel inskrivna på en högskole- eller universitetsutbildning efter antal år efter gymnasiet och kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

Personer som i gymnasiet läste ett studieförberedande program läste även en högskoleutbildning i högre utsträckning. Av de avgångna från dessa program är det nästan 80 procent som fram till 2016 hade registrerats på en högskoleutbildning jämfört med cirka 30 procent av de avgångna från ett yrkesförberedande program. Personer som har ett slutförklarande från det naturvetenskapliga programmet är de som har läst på universitet eller högskola i högst utsträckning. Bland dem har drygt 90 procent någon gång varit inskriven på en högskoleutbildning.

Bland de studieförberedande programmen är det avgångna från det Estetiska programmet som har läst en högskoleutbildning i lägst utsträckning. Det är nästan 70 procent av dem som har läst vidare på högskola vilket ändå är i högre utsträckning än avgångna från samtliga yrkesförberedande program. Från tidigare avsnitt går att utläsa att avgångna från Estetiska programmet var registrerade på folkhögskola i högst utsträckning och på en yrkeshögskoleutbildning i relativt hög utsträckning jämfört med avgångna från övriga studieförberedande program.

Bland de yrkesförberedande programmen är det de avgångna från Medieprogrammet som senare läste en högskoleutbildning i högst utsträckning. Nästan varannan person som fullföljde Medieprogrammet läste vidare på högskola. Lägst andel återfinns bland de som gick ut Fordonsprogrammet där cirka 5 procent av de avgångna någon gång till och med 2016 varit inskriven på en högskoleutbildning.

Från sju gymnasieprogram, varav fem yrkesförberedande, är det fler män än kvinnor som senare läst en högskoleutbildning sett till antal. Jämförs dock andelen kvinnor och män från respektive program är det en högre andel kvinnor från samtliga program som läste vidare på högskola eller universitet.

Till exempel har 808 kvinnor och 3 286 män avgångna från Teknikprogrammet läst på universitet eller högskola. Av de totalt 998 kvinnor och 4 512 män som

läste Teknikprogrammet motsvarar det 81 procent kvinnor och 73 procent av männen. Det var alltså fler män men större andel kvinnor.

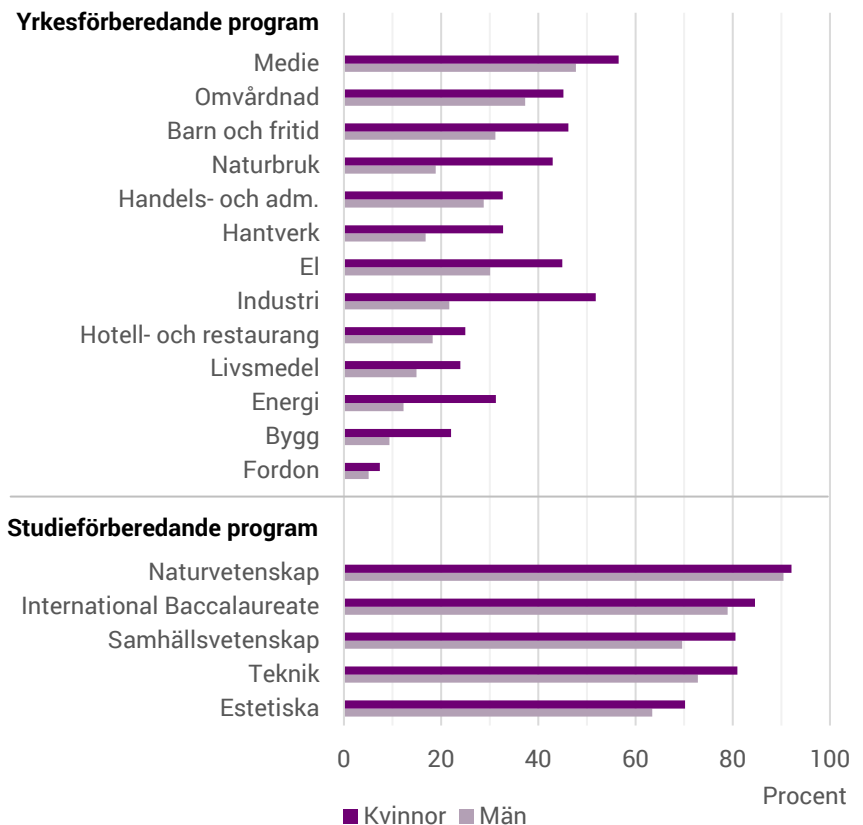
Störst skillnad mellan kvinnor och män vad gäller andel som har läst vidare på högskola är det bland de som gick Industriprogrammet på gymnasiet. Av dessa personer läste 52 procent av kvinnorna senare en högskoleutbildning jämfört med 22 procent av männen. Minst skillnad i procentenheter är det bland de som läste Fordonsprogrammet där 7 procent av kvinnorna senare läste en högskoleutbildning jämfört med 5 procent av männen.

Det studieförberedande programmet med störst könsskillnad gällande andel som läste vidare återfinns inom det Samhällsvetenskapliga programmet. Av de personer som har ett slutbetyg från detta program var det 81 procent av kvinnorna som har läst på universitet eller högskola jämfört med 70 procent av männen.

Figur 11

Andel personer per program som varit registrerade på en högskole- eller universitetsutbildning någon gång efter gymnasieskolan

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

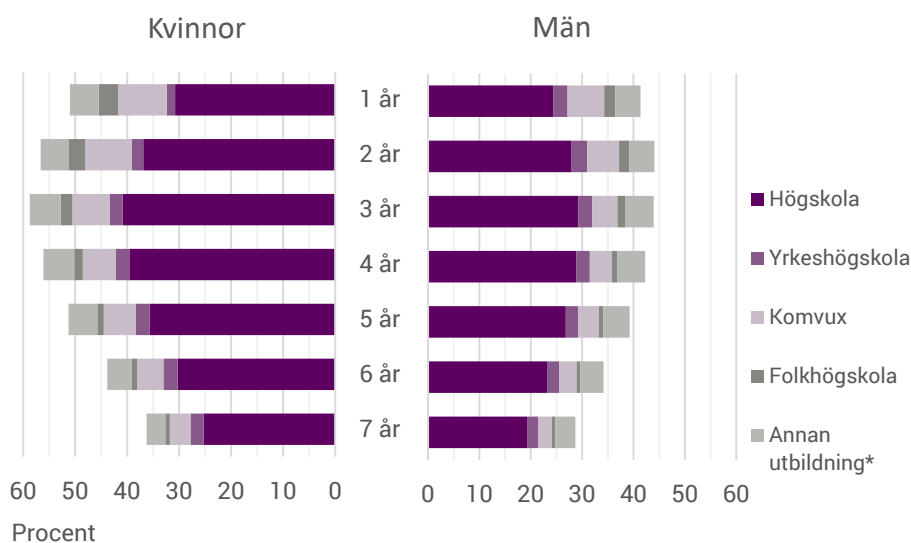

Högskoleutbildning vanligaste utbildningsformen efter fullföljd gymnasieskola

Detta kapitel har behandlat studier efter gymnasieskolan med fokus på utbildningsformerna högskola, yrkeshögskola, folkhögskola och komvux. Sammanfattningsvis kan det konstateras att högskole- eller universitetsstudier är de vanligaste studierna att ägna sig åt efter att ha fullföljt gymnasieskolan och kvinnor läser en utbildning i högre utsträckning än männen efter gymnasieskolan. Det gäller samtliga av dessa utbildningar förutom yrkeshögskola där det är någon fler män än kvinnor i populationen som har varit inskriven på en sådan utbildning efter gymnasiestudierna.

Figur 12 nedan visar andelen kvinnor och män som var inskrivna på en utbildning efter antal år sedan avslutade gymnasiestudier. Till exempel går det att utläsa att det var högst andel inskrivna på en utbildning de tre första åren efter gymnasieutbildningen för att sedan avta. Tre år efter gymnasiet var det högst andel kvinnor, 59 procent, inskrivna på en utbildning medan den högsta andelen för män, 44 procent, var två år efter gymnasiet. Resterande andel upp till 100 procent utgör de personer som inte var registrerade på någon utbildning respektive år efter gymnasiestudierna.

Figur 12
Andel kvinnor och män inskrivna på en utbildning efter antal år efter gymnasiet och utbildningsform
Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

* Annan utbildning innefattar bland annat: Utlandsstudier där studiemedel erhållits, teknisk basår på universitet/högskola, Arbetsmarknadsutbildning, utbildning i svenska för invandrare (SFI) eller kompletterande utbildningar.

I de fall en person har varit registrerad i mer än en utbildningsform under ett år har utbildningsformerna prioriterats i huvudsak utifrån nivån på utbildningen. I figur 12 är prioriteringsordningen: 1. Högskola, 2. Yrkeshögskola, 3. Komvux, 4. Folkhögskola, 5. Annan utbildning.

Högskolestudier

I detta kapitel görs en uppföljning av personerna födda 1990 som efter fullföljd gymnasieskola bedrivit universitets- eller högskolestudier. Uppföljningen görs för åren 2006 – 2016 och presenteras som antal år efter avslutad gymnasieutbildning. Avsnitten fokuserar på skillnader mellan kvinnor och mäns val av högskolestudier i relation till vad de läste på gymnasiet.

De viktigaste resultaten

- Var tredje högskolestuderande har även läst på komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola
- På högskolan väljer kvinnor i högre utsträckning att läsa en samhällsvetenskaplig inriktning och män teknik eller tillverkning
- Könsskillnader även inom huvudinriktningar. Inom *pedagogik och lärarutbildning* valde kvinnor i större utsträckning att inrikta sig mot lärarutbildning för förskola och fritidsverksamhet medan män i högre grad inriktade sig mot ämneslärare

Nästan var tredje inskriven på högskola har även läst på komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola

Av de 54 888 personerna i populationen som har varit registrerade på en högskoleutbildning har nästan var fjärde person någon gång efter gymnasiestudierna även varit registrerad på komvux. Vidare har ungefär 7 procent av de högskolestuderande varit inskrivna på folkhögskola och 6 procent på yrkeshögskola. Totalt har 17 573 personer som varit registrerade på högskola efter fullföljd gymnasieskola även varit inskrivna på antingen komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola, vilket motsvarar cirka 32 procent av de högskoleregistrerade från denna population.

Under de studerade åren, 2006–2016, förekommer flertalet kombinationer av studievägar mellan dessa utbildningsformer. Till exempel har 2 301 personer efter gymnasiestudierna först varit inskrivna på högskola och senare på komvux för att senare återigen vara registrerade på högskola. Nedan redogörelse av kvinnor och mäns studievägar baseras på studierna innan och efter det *senaste året* som personerna varit registrerade på en högskoleutbildning.

Vid avgränsning till det sista året som en person förekommer i högskoleregistret är det 15 012 personer i populationen som innan dess har varit inskrivna på antingen komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola. Ytterligare 2 561 personer förekommer i registren för dessa utbildningsformer efter det sista året i en högskoleutbildning. Det motsvarar, som redovisat i stycket ovan, en andel på 32 procent av de högskolestuderande i populationen, varav drygt 27 procent har varit inskrivna på antingen komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola *innan* den senaste registreringen på högskola.

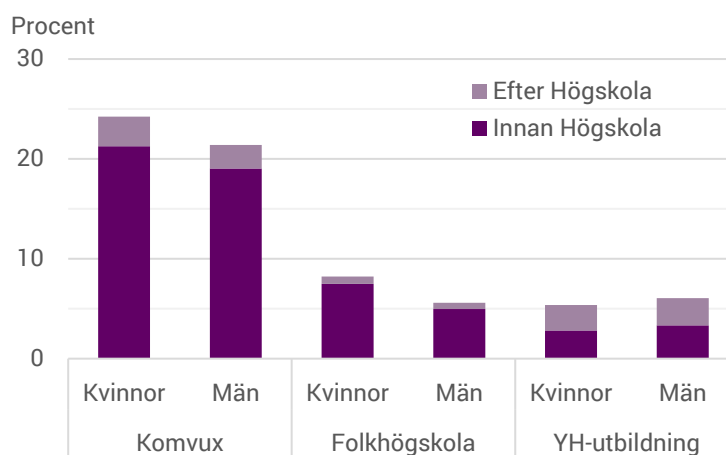
Komvux var den vanligaste utbildningsformen, av dessa tre, som personerna registrerade sig på innan högskolan – ungefär tre gånger fler än på folkhögskola och mer än sex gånger fler än på yrkeshögskola innan högskoleutbildningen. Det är ungefär lika många som har varit registrerade på en yrkeshögskoleutbildning som komvux *efter* sista året på högskolan. Kvinnorna i populationen läste på komvux och folkhögskola i högre utsträckning än männen både innan och efter högskoleutbildningen medan männen i större utsträckning läste en yrkeshögskoleutbildning i kombination med högskola – både innan och efter.

Figur 13 nedan visar andelen personer som någon gång efter gymnasiestudierna till och med 2016 varit inskrivna på komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola innan eller efter den senast registrerade högskoleutbildningen. Resterande andel upp till 100 procent utgör de personer som har varit inskrivna på en högskoleutbildning men inte på komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola fram till 2016.

Figur 13

Andel personer av de som läste en högskoleutbildning som även har läst på komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola efter kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013 och varit registrerade på en högskoleutbildning efter gymnasiet

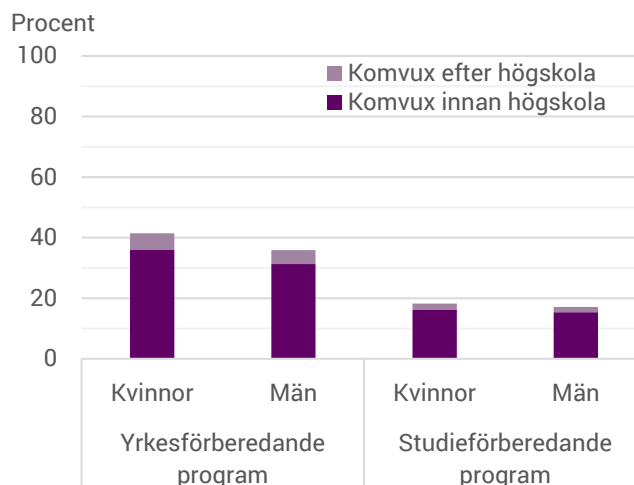
De personer som läste ett yrkesförberedande program på gymnasiet och senare på högskola läste på komvux innan högskoleutbildningen i dubbelt så hög utsträckning som de personer som läste ett studieförberedande program. Av de som läste ett yrkesförberedande program och vidare på högskola var det 34 procent som läste på komvux innan högskoleutbildningen jämfört med 16 procent av de som läste ett studieförberedande program. Bland båda programtyper var det kvinnorna som läste på komvux innan högskoleutbildningen i högst utsträckning men skillnaden är mindre bland avgångna från studieförberedande program.

Kvinnor har även läst på komvux efter högskoleutbildningen i något högre utsträckning.

Figur 14

Andel personer av de som läste en högskoleutbildning som även har läst på komvux efter programtyp och kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013 och varit registrerade på en högskoleutbildning efter gymnasiet

Resterande andel upp till 100 procent i figuren ovan utgör de kvinnor och män som har varit inskrivna på högskola men inte på komvux fram till 2016.

Samhällsvetenskap vanligast bland kvinnor och teknik och tillverkning bland män på högskolan

Av de 54 888 personer i populationen som har varit registrerade på en högskoleutbildning sedan gymnasiestudierna kan 45 084 personer, motsvarande 82 procent, kategoriseras till en viss huvudinriktning på högskolenivå.¹⁷ Att resterande 18 procent inte kan härledas till en specifik huvudinriktning beror främst på att de, till och med sista mätåret 2016, inte hade avklarat minst 30 högskolepoäng för att i registret klassificeras inom en högskoleinriktning.

Den vanligaste huvudinriktningen som personerna läste på högskolan var *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration*. Nästan 13 700 personer, varav cirka 8 550 kvinnor och 5 150 män, läste en sådan utbildning vilket motsvarar ungefär 30 procent av samtliga högskolestuderande i populationen som kan härledas till en inriktning. *Teknik och tillverkning* var den näst vanligaste huvudinriktningen och lästes av 8 875 personer, som motsvarar cirka 20 procent av de högskolestuderande. Detta var också den mest mansdominerade huvudinriktningen där 69 procent av de studerande var män. Tredje vanligaste utbildningen tillika mest kvinnodominerade huvudinriktningen var *hälso- och sjukvård samt social omsorg* och lästes av drygt 8 080 personer, varav 80 procent var kvinnor.

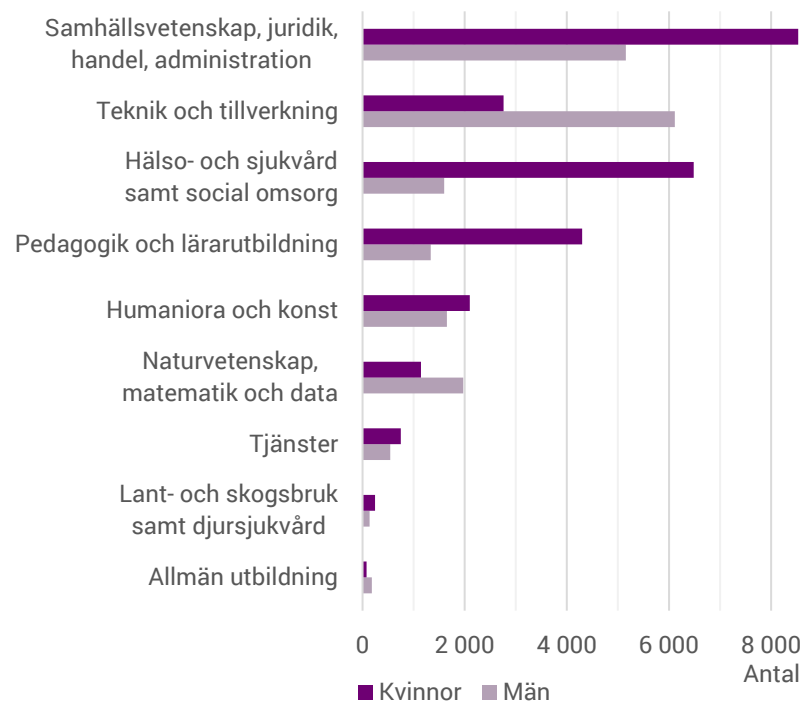
¹⁷ Uppgifterna baseras på klassificering av utbildning enligt svensk utbildningsnomenklatur (SUN). Mer information om SUN: <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/svensk-utbildningsnomenklatur-sun/>

Lant- och skogsbruk samt djursjukvård lästes i lägst utsträckning, av knappt 1 procent av de högskolestuderande.

Figur 15

Antal personer per högskoleinriktning efter kön

Personer födda 1990 som läst en högskoleutbildning till och med 2016

Avgångna från yrkesförberedande program valde främst pedagogik och lärarutbildning på högskolan

Vad personerna valde att läsa på högskolan skiljer också beroende på vilket program de läste på gymnasiet. Av de nästan 45 100 personerna i populationen som kan kategoriseras till en högskoleinriktning hade cirka 9 300 personer läst ett yrkesförberedande program och 34 900 ett studieförberedande program.

Bland de som läste ett yrkesförberedande program på gymnasiet läste 2 132 personer en högskoleutbildning inom huvudinriktningen *pedagogik och lärarutbildning*, 1 867 personer läste inom inriktningen *hälso- och sjukvård samt social omsorg* och 1 856 personer inom *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration*. Det föreligger alltså inga större skillnader bland de tre vanligaste högskoleinriktningarna sett till antal men vid jämförelse av könsfördelningen framträder en del skillnader.

Av samtliga avgångna från ett yrkesförberedande gymnasieprogram som senare läste en högskoleutbildning (där det går att klassificera inriktning) var det cirka 79 procent av kvinnorna som läste en utbildning inom någon av dessa tre huvudinriktningar jämfört med 36 procent av männen. Högst andel återfinns inom *pedagogik och lärarutbildning* där 30 procent av kvinnorna, som gick ett yrkesförberedande program, valde den huvudinriktningen jämfört med 11 procent av männen. Män valde istället att läsa en utbildning inom

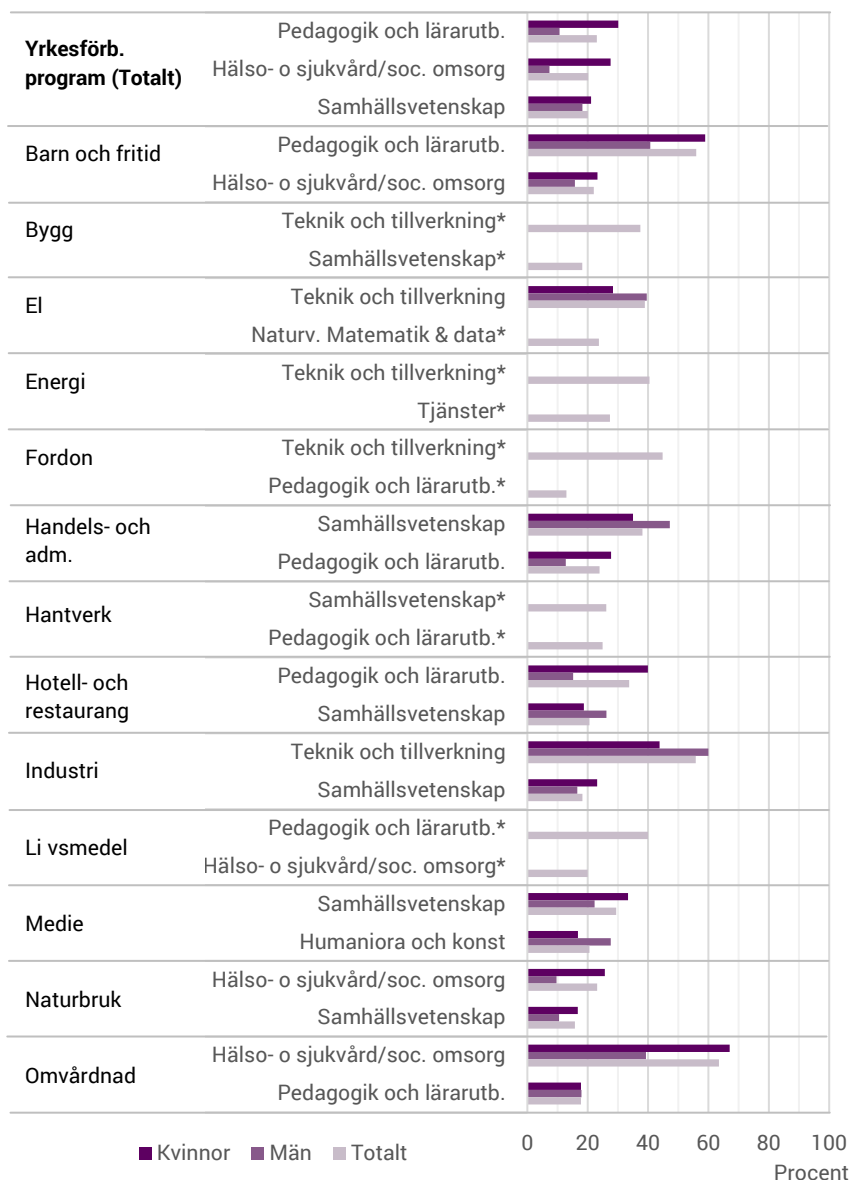
huvudinriktningen *teknik och tillverkning* i högre utsträckning. Av de som läste ett yrkesförberedande program på gymnasiet och senare på högskola valde 29 procent av männen att läsa en högskoleutbildning inom *teknik och tillverkning* jämfört med knappt 5 procent av kvinnorna.

På programnivå var avgångna från gymnasieprogrammet Barn och fritid som i högst utsträckning läste vidare inom högskoleinriktningen *pedagogik och lärarutbildning* och avgångna från Omvårdnadsprogrammet valde att läsa inom högskoleinriktningen *hälso- och sjukvård samt social omsorg* i högst utsträckning. Bland de som valde att läsa vidare på högskola var det 56 procent av de avgångna från Barn- och fritidsprogrammet som valde denna högskoleinriktning och 63 procent av de avgångna från Omvårdnadsprogrammet valde högskoleinriktningen *hälso- och sjukvård samt social omsorg*.

Gemensamt för avgångna från Barn- och fritidsprogrammet samt Omvårdnadsprogrammet är att det var högre andel kvinnor än män som valde de ovannämnda högskoleinriktningarna. Av kvinnorna som läste Barn- och fritidsprogrammet på gymnasiet och sedan läste vidare på högskola var det 59 procent som valde huvudinriktningen *pedagogik och lärarutbildning*, jämfört med 41 procent av männen. Motsvarande för avgångna från Omvårdnadsprogrammet var det 67 procent av de högskolestuderande kvinnorna som läste inom huvudinriktningen *hälso- och sjukvård samt social omsorg*, jämfört med 40 procent av de högskolestuderande männen. Högst andel som läste högskoleinriktningen *teknik och tillverkning* återfinns bland avgångna från Industriprogrammet. Bland dem var det dock männen som läste huvudinriktningen i högre utsträckning. Av de som gick ut Industriprogrammet, och läste vidare på högskola, var det 60 procent av männen som valde högskoleinriktningen *teknik och tillverkning* jämfört med 44 procent av kvinnorna.

Figur 16 nedan visar de två vanligaste högskoleinriktningarna redovisat efter avgångna som läste vidare på högskola per yrkesförberedande gymnasieprogram. Resterande andel upp till 100 procent utgör de personer som fullföljde respektive yrkesförberedande gymnasieprogram men läste en annan högskoleinriktning än de som redovisas i figuren.

Figur 16
**Fördelning av högskolestuderande för de två vanligaste högskole-
inriktningarna per yrkesförberedande gymnasieprogram och kön**
Personer födda 1990 som läst en högskoleutbildning till och med 2016

*Pga. för få kvinnor eller män (<10) redovisas endast totalen

Med Samhällsvetenskap avses huvudinriktningen samhällsvetenskap, juridik, handel och administration

Avgångna från studieförberedande program valde främst samhällsvetenskapliga högskoleinriktningar

Av de 34 900 personerna som innan sin högskoleutbildning hade läst ett studieförberedande program på gymnasiet var det 11 557 personer, motsvarandes cirka en tredjedel, som läste en högskoleutbildning inom huvudinriktningen *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration*. Näst vanligaste huvudinriktningen, bland avgångna från ett studieförberedande program, var *teknik och tillverkning* som lästes av 7 456 personer och 6 003 personer valde den tredje vanligaste inriktningen *hälso- och sjukvård samt social omsorg*. Bland avgångna från ett yrkesförberedande gymnasieprogram var *pedagogik och lärarutbildning* den vanligaste högskoleinriktningen men bland avgångna från studieförberedande program hamnar inriktningen först på fjärde plats. Det var 3 360 personer, avgångna från ett studieförberedande program, som läste *pedagogik och lärarutbildning* på högskola.

Det var betydligt fler kvinnor som läste inom högskoleinriktningen *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration*. Bland avgångna från ett studieförberedande gymnasieprogram läste 7 115 kvinnor och 4 442 män denna högskoleinriktning. Tas hänsyn till att det ungefär var 60 procent fler kvinnor än män som läste Samhällsvetenskap på gymnasiet blir könsfördelningen inte lika skev. Av de som läste Samhällsvetenskap på gymnasiet och senare på högskola var det 46 procent av kvinnorna och 52 procent av männen som valde att läsa inom högskoleinriktningen *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration*. Bland avgångna från gymnasieprogrammet Samhällsvetenskap var det alltså en högre andel män som läste en samhällsvetenskaplig högskoleinriktning men antalet kvinnor var högre. Totalt bland avgångna från studieförberedande program som läste vidare på högskola var det cirka 36 procent av kvinnorna som valde att läsa inom huvudinriktningen *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration* jämfört med 30 procent av männen.

Utöver avgångna från Samhällsvetenskap läste även avgångna från gymnasieprogrammet International Baccalaureate vidare inom högskoleinriktningen *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration* i stor utsträckning och könsfördelningen var ännu jämnare bland dem. Bland avgångna från International Baccalaureate som läste vidare på högskola var det 47 procent av kvinnorna som valde att läsa en samhällsvetenskaplig inriktning vilket var knappt 1 procentenhet mer än andelen män.

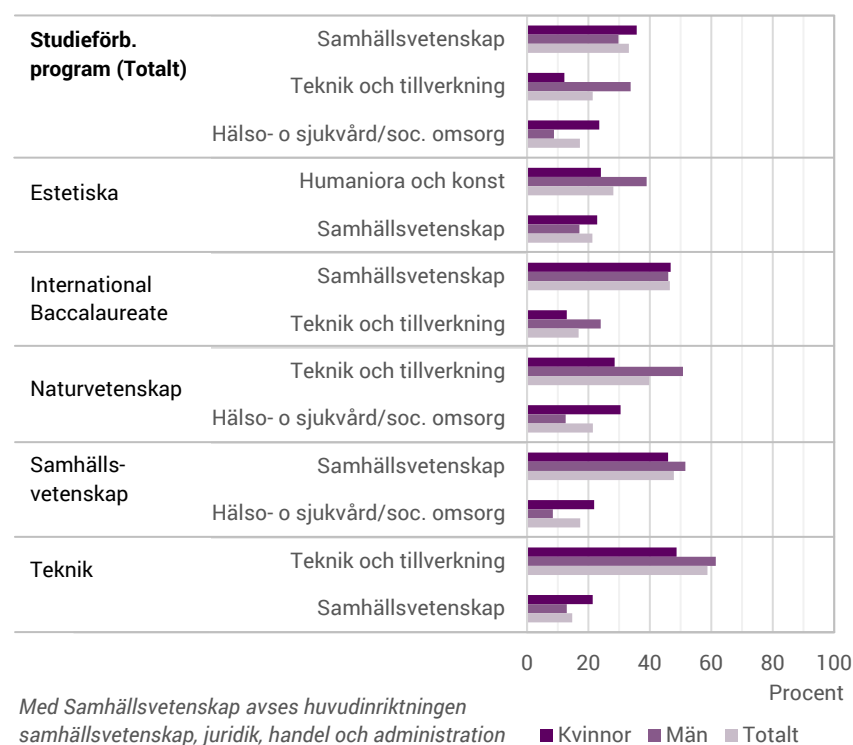
För övriga ovannämnda huvudinriktningar är könsskillnaderna dock större även med hänsyn till typ av gymnasieprogram. Av de som läste ett studieförberedande program på gymnasiet och vidare på högskola valde nästan 34 procent av männen att läsa en högskoleutbildning inom inriktningen *teknik och tillverkning*. Det kan jämföras med 12 procent av kvinnorna. Kvinnor, avgångna från ett studieförberedande program, som läste på högskola valde istället att läsa inom huvudinriktningen *hälso- och sjukvård samt social omsorg* i högre utsträckning. Bland avgångna från studieförberedande program, som läste vidare på högskola, valde 24 procent av kvinnorna som valde denna huvudinriktning jämfört med 8 procent av männen.

Personer som läste Teknikprogrammet på gymnasiet läste vidare inom *teknik och tillverkning* på högskolan i högst utsträckning. Här var könsskillnaderna ännu större där 61 procent av män avgångna från Teknikprogrammet som läste vidare på högskola valde att fortsätta inom inriktningen *teknik och tillverkning* jämfört med 49 procent av kvinnorna. Kvinnor avgångna från Teknikprogrammet läste istället *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration* på högskolan i högre utsträckning.

Avgångna från det naturvetenskapliga programmet var de som läste *hälso- och sjukvård samt social omsorg* i högst utsträckning och kvinnor i högre grad än män. Avgångna från Estetiska programmet valde främst att läsa vidare inom högskoleinriktningen *humaniora och konst*, och män i högre grad än kvinnor.

Resterande andel upp till 100 procent i figur 17 utgör de personer som fullföljde respektive studieförberedande gymnasieprogram men läste en annan högskoleinriktning än de som redovisas i figuren.

Figur 17
Fördelning av högskolestuderande för de två vanligaste högskoleinriktningarna per studieförberedande gymnasieprogram och kön
 Personer födda 1990 som läst en högskoleutbildning till och med 2016

Bland lärarutbildningarna läste kvinnor inriktning mot förskola och fritids i högre grad och män ämneslärare

Det är inte enbart gällande huvudinriktning på högskolestudier där könsskillnader kan konstateras utan det förekommer även bland ämnesinriktningarna inom respektive huvudinriktning. Till exempel valde drygt 45 procent av männen, som studerade inom *pedagogik och lärarutbildning*, att läsa till ämneslärare. Motsvarande andel kvinnor var 16 procent. Kvinnor som studerade inom huvudinriktningen *pedagogik och lärarutbildning* valde istället att inrikta sig mot lärarutbildningar för grundskolans lägre åldrar, upp till årskurs 6, samt förskola och fritidsverksamhet i högre utsträckning. Det var 67 procent av kvinnorna inom denna huvudinriktning som valde att läsa en lärarutbildning för antingen grundskolans lägre åldrar eller förskola och fritidsverksamhet. Motsvarande andel män var 30 procent.

Bland de högskolestuderande inom huvudinriktningen *humaniora och konst* har cirka en tredjedel läst en ämnesinriktning inom Humaniora som, ur SCB:s register, inte går att specificera närmare. Det beror främst på att dessa personer inte har tagit ut examen som närmare kan indikera ämnesinriktning. Bland de som läste huvudinriktningen *humaniora och konst* kan det dock utläsas att kvinnor läste en ämnesinriktning inom Humaniora i högre utsträckning och män inom Konst och media i högre grad. Den vanligaste ämnesinriktningen som går att specificera närmare är Medieproduktion som lästes av ungefär 18 procent av samtliga inom huvudinriktningen *humaniora och konst* – och av män i högre grad än kvinnor.

Inom den samhällsvetenskapliga huvudinriktningen valde både kvinnor och män att läsa en allmän utbildning inom Företagsekonomi, handel och administration i högst utsträckning men män i högre grad än kvinnor. Denna ämnesinriktning är relativt bred och ur en ännu mer detaljerad nivå går det att utläsa att kvinnor läste inriktningen Ekonomutbildning och företagsekonomi i högre utsträckning än män.

Den vanligaste ämnesinriktningen för den undersökta populationen inom den naturvetenskapliga huvudinriktningen var Informatik, data och systemvetenskap. Det föreligger dock en tydlig könsskillnad där 61 procent av de män som läste en naturvetenskaplig huvudinriktning valde denna ämnesinriktning jämfört med 29 procent av kvinnorna. Kvinnor läste istället biologi, biokemi och miljövetenskap i högre grad än män.

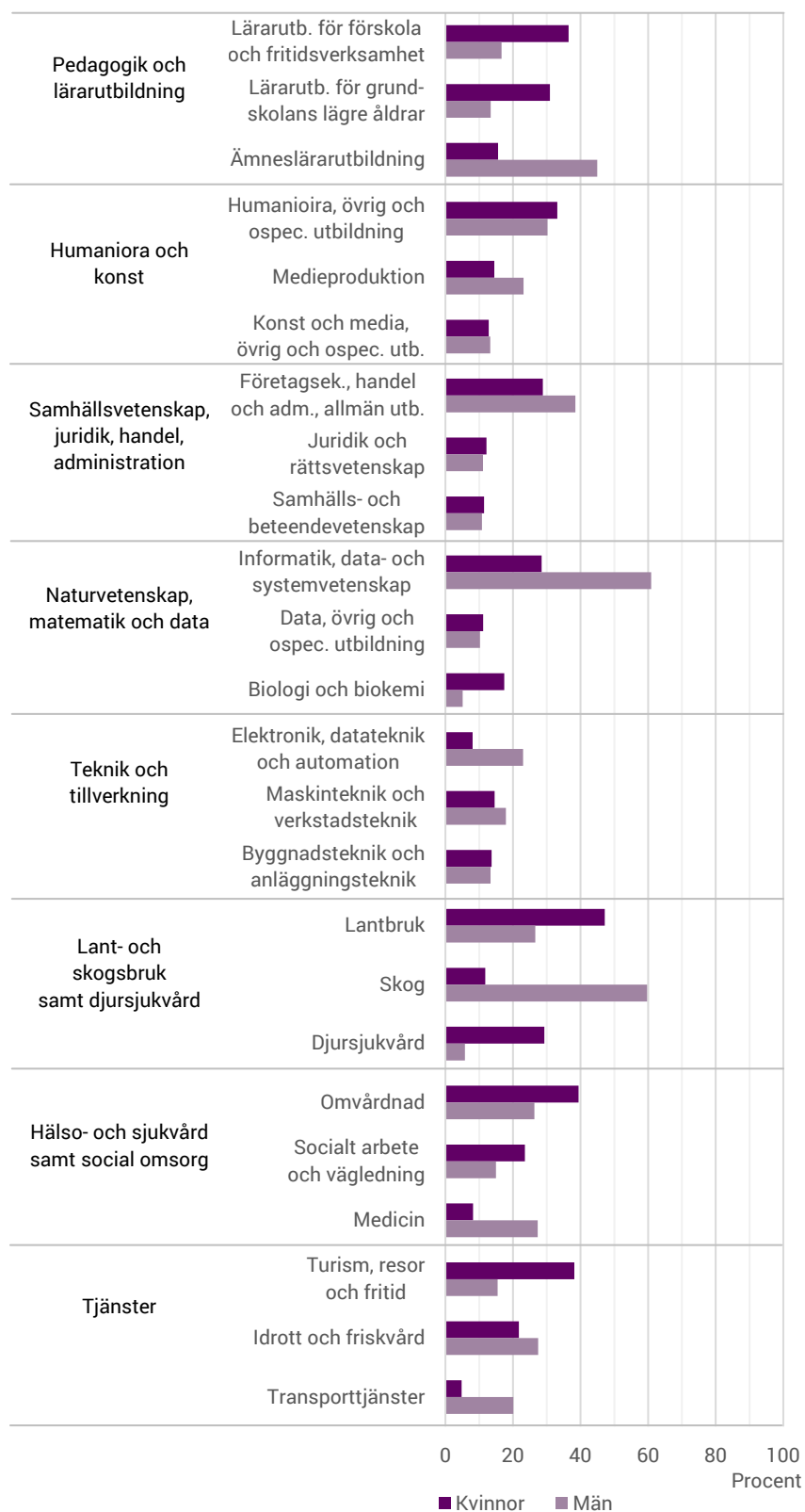
Inom *lant- och skogsbruk samt djursjukvård* är det tydligt att kvinnor främst läser Lantbruk medan män inriktar sig mot utbildningar inom skogsbruk. Inom huvudinriktningen *hälso- och sjukvård samt social omsorg* kan det utläsas att kvinnor inriktar sig mot omvårdnad i högre grad och män läser en medicininriktning i högre grad. Bland de som har läst inom huvudinriktningen *tjänster* föreligger den största könsskillnaden i ämnesinriktningen Turism, resor och fritid. Det är drygt 40 procent av kvinnorna inom huvudinriktningen *tjänster* som valde denna ämnesinriktning jämfört med 16 procent av männen. Män läser ämnesinriktningarna Idrott och friskvård samt Transporttjänster i högre grad än kvinnor.

Figur 18 nedan visar de tre vanligaste ämnesinriktningarna inom respektive högskoleinriktning. Resterande andel upp till 100 procent utgör de personer som läste en annan ämnesinriktning än de som redovisas i figuren.

Figur 18

Fördelning av andel högskolestuderande per ämnesinriktning inom respektive huvudinriktning efter kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

Etablering efter gymnasiet

I detta kapitel görs en uppföljning av personer födda 1990 med avseende på hur etableringsprocessen på arbetsmarknaden fortskridit sedan avslutad gymnasieskola. Uppföljningen görs för åren 2006 – 2016 och presenteras som antal år efter avslutad gymnasieutbildning. Avsnitten fokuserar på könsskillnader i tiden till etablering på arbetsmarknaden och sysselsättning åren efter gymnasieskolan.

De viktigaste resultaten

- De som läste på yrkeshögskola direkt efter gymnasiet etableras snabbare på arbetsmarknaden
- Avgångna från studieförberedande program fortsätter studera efter gymnasiet medan avgångna från yrkesförberedande program etableras på arbetsmarknaden tidigare
- Män etablerade i högre utsträckning men kvinnor har i högre grad yrken som kräver högskolekompetens

För att studera skillnader i etablering på arbetsmarknaden används i detta kapitel ett så kallat etableringsmått för att jämföra olika grupper. Etableringsmålet är ett registerbaserat mått som beskriver den huvudsakliga aktiviteten och anknytningen till arbetsmarknaden under ett helt kalenderår. Utifrån individbaserade uppgifter från flera olika datakällor, t.ex. inkomstuppgifter från kontrolluppgiftssystemet, sysselsättningsregistret på SCB och Arbetsförmedlingens sökanderegister klassificeras etableringsstatus i sex olika kategorier:

- Etablerad ställning på arbetsmarknaden
- Osäker ställning på arbetsmarknaden
- Svag ställning på arbetsmarknaden
- Högskolestuderande
- Övriga studerande
- Utanför arbetsmarknaden

I denna rapport är det fokus på könsskillnader i den första kategorin: Etablerad ställning på arbetsmarknaden. Målet är delvis inkomstbaserat vars undre och övre ekonomiska gräns justeras årligen. För att räknas som etablerad på arbetsmarknaden 2016 krävdes en arbetsinkomst på minst 191 800 kr, sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition (november månad 2016), inga händelser som indikerar arbetslöshet och inga händelser som indikerar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning.

Värt att beakta är att etableringsmålet är ömsesidigt uteslutande, det vill säga att en person klassificeras till endast en kategori. En person som enligt detta mått definieras som studerande avser i princip studier på heltid. En person som till exempel är etablerad på arbetsmarknaden och samtidigt tar en kvällskurs på högskolan räknas enligt detta mått som förvärvsarbetande och inte som studerande. Etableringsmålet skiljer sig alltså mot studerande i det första kapitlet där det räckte att vara registrerad för studier för att räknas som studerande.

Män etableras tidigare på arbetsmarknaden

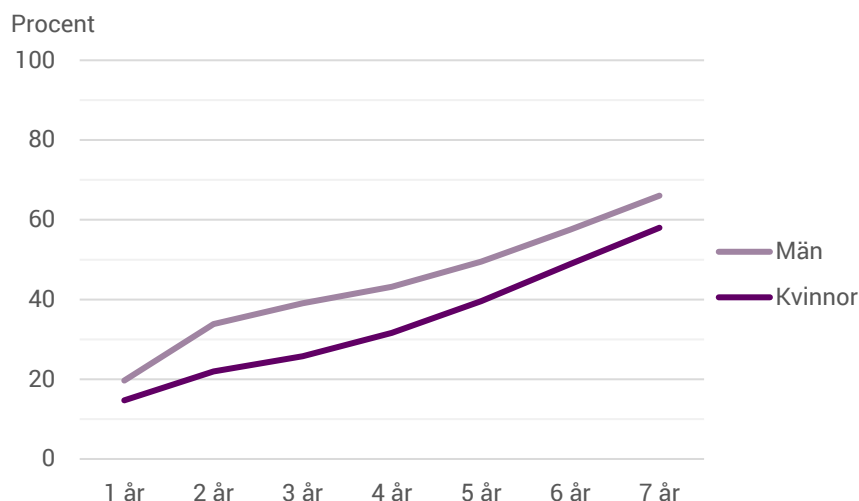
Av de personer födda 1990 som har fullföljt sina gymnasiestudier var cirka 16 900 personer klassificerade som etablerade på arbetsmarknaden året efter avslutad gymnasieutbildning. Det motsvarar drygt 17 procent av populationen och andelen stiger för varje år efter avslutad gymnasieutbildning. Tre år efter gymnasiestudierna är räknas nästan en tredjedel av populationen som etablerade på arbetsmarknaden och efter sju år har andelen stigit till 62 procent.

Ur figur 19 går att utläsa att män etableras snabbare än kvinnor på arbetsmarknaden. Av männen födda år 1990 var cirka 20 procent etablerade året efter fullföljd gymnasieutbildning jämfört med cirka 15 procent av kvinnorna. Tre år efter gymnasiestudierna var skillnaden som störst där 39 procent av männen klassificerades som etablerade jämfört med 26 procent av kvinnorna. Skillnaderna kvarstår med tiden men jämnas ut något. Sju år efter gymnasiestudierna var 66 procent av männen etablerade jämfört med 58 procent av kvinnorna var det.

Figur 19

Andel etablerade efter antal år efter gymnasiet och kön

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

En del av förklaringen till varför män etableras snabbare på arbetsmarknaden har att göra med som diskuteras i tidigare kapitel: kvinnor studerar i högre utsträckning efter gymnasiestudierna medan män istället börjar arbeta efter gymnasiet i högre utsträckning.

Ungefär 84 procent av kvinnorna i populationen har varit registrerad på en utbildning åren efter gymnasieutbildningen jämfört med 68 procent av männen och den vanligaste utbildningsformen är högskoleutbildning.

Tabell 1

Andel personer som någon gång varit registrerad på respektive utbildningsform efter gymnasiestudierna

Personer födda 1990 som fullföljt gymnasieskolan till och med 2013

Procent

	Kvinnor	Män	Totalt
Komvux	29,6	22,1	25,9
Folkhögskola	7,5	4,6	6,1
Yrkehögskoleutbildning	7,6	8,4	8,0
Högskoleutbildning	63,9	47,9	55,9
Ingen utbildning efter gymnasiet	15,9	31,7	23,7

De personer som läste ett studieförberedande program läste på högskola i högre utsträckning vilket är den största förklaringen till varför etableringstiden enligt detta mått var kortare för de som läste ett yrkesförberedande program. Det vill säga att de som läste ett yrkesförberedande program började även arbeta tidigare efter avslutade gymnasiestudier jämfört med de som läste ett studieförberedande program som istället studerade på högskola i högre grad. Det var också männen som läste ett yrkesförberedande gymnasieprogram i högre utsträckning vilket är en delförklaring. Av den undersökta populationen läste 49 procent av männen ett yrkesförberedande program jämfört med 41 procent av kvinnorna.

Det finns dock även könsskillnader inom respektive programtyp. Bland de som läste ett studieförberedande gymnasieprogram var det kvinnorna som fortsatte att läsa på högskola i högst utsträckning och hade därför även en lägre etableringsgrad än männen de första åren efter gymnasiestudierna. Motsvarande bland de som läste ett yrkesförberedande program på gymnasiet var det männen som började arbeta direkt efter gymnasiestudierna i högre grad. Här är även skillnaderna större, till exempel var 54 procent av männen som läste ett yrkesförberedande program etablerade på arbetsmarknaden tre år efter gymnasiestudierna jämfört med 37 procent av de kvinnor som läste ett yrkesförberedande program. Skillnaden på cirka 17 procentenheter kan jämföras med cirka 6 procentenheter som skiljer i etableringsgraden tre år efter gymnasiestudierna mellan de kvinnor och män som läste ett studieförberedande program.

Tabell 2

Andel etablerade personer på arbetsmarknaden efter antal år efter gymnasiet, programtyp och kön

Personer födda 1990 som fullföljt gymnasieskolan till och med 2013

Procent

Utbildningstyp		Andel etablerade antal år efter gymnasiet			
		1 år	3 år	5 år	7 år
Yrkesförberedande program	Totalt	24,7	46,2	57,6	69,0
	Kvinnor	20,1	36,7	49,3	60,5
	Män	28,5	54,1	64,5	76,3
Studieförberedande program	Totalt	10,7	20,5	33,3	56,6
	Kvinnor	10,8	18,0	32,7	56,4
	Män	10,5	23,6	34,1	56,7

Personer som läste en yrkeshögskoleutbildning direkt efter gymnasiet etablerade i högst utsträckning

Det var 14 857 personer som året efter avslutad gymnasieutbildning inte var inskrivna på någon annan utbildning, vilket motsvarar cirka 15 procent av populationen. Av dessa personer, som således hade en annan sysselsättning än studier året efter gymnasiet, var 47 procent etablerade på arbetsmarknaden två år senare, det vill säga tre år efter gymnasiet. Det är också den högsta andelen etablerade vid jämförelse av andel etablerade just tre år efter gymnasiestudierna utefter utbildningsform direkt efter gymnasiet. Som jämförelse var endast 11 procent av de som studerade på högskola året efter gymnasiet etablerade på arbetsmarknaden tre år efter gymnasieskolan. Det beror till största del på att de fortfarande var mitt uppe i högskoleutbildningen under denna period och därför inte hade arbete som huvudsaklig sysselsättning vid denna tidpunkt.

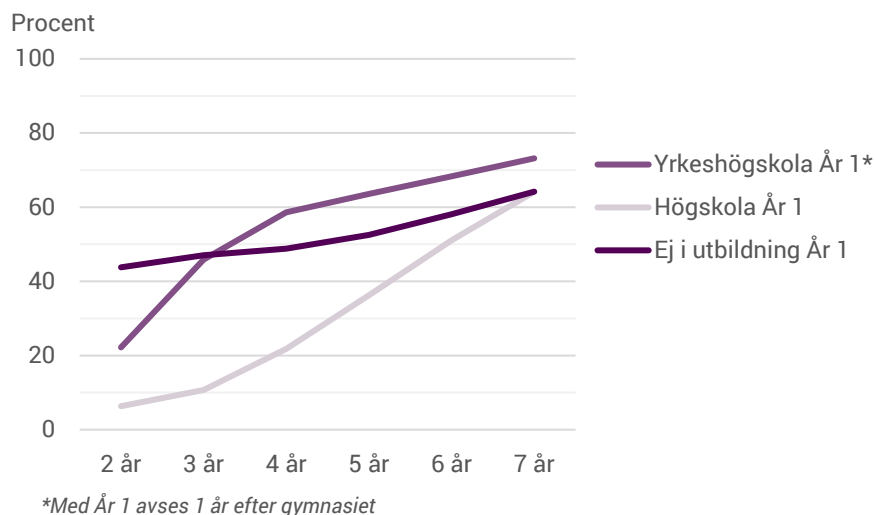
De personer som läste en yrkeshögskoleutbildning direkt efter gymnasiet kom dock ut i arbetslivet snabbare mätt i antal år efter gymnasiestudierna jämfört med de personer som läste på högskola direkt efter gymnasiet. Det var 2 136 personer som var inskrivna på yrkeshögskoleutbildning året efter gymnasiestudierna och av dem var 46 procent etablerade på arbetsmarknaden. Det är nästan samma andel etablerade som bland de personer som inte påbörjade en utbildning direkt efter gymnasiet. Den väsentliga skillnaden syns senare än de tre första åren. Redan ett år senare, det vill säga fyra år efter gymnasiet, är det de personer som läste på yrkeshögskola direkt efter gymnasiet som är etablerade på arbetsmarknaden i högst utsträckning.

När det gäller de personer som istället valde att studera på högskola eller universitet direkt efter gymnasiet dröjde det ytterligare några år innan andelen etablerade var på samma nivå som de som valde att inte läsa vidare på någon utbildning direkt efter gymnasiet. Ur figur x20 går att utläsa andelen etablerade på arbetsmarknaden ökar markant från det tredje året efter gymnasiet bland de som läste på högskola direkt efter gymnasiet. Sju år efter avslutade gymnasiestudier var andelen etablerade på arbetsmarknaden på samma nivå bland de som valde att studera på högskola direkt efter gymnasieskolan som för de personer som inte gick någon utbildning direkt efter gymnasiet.

Figur 20

Andel etablerade antal år efter gymnasiet efter utbildningsform direkt efter gymnasiet

Personer födda 1990 som gått ut gymnasiet till och med 2013

Vad gäller övriga utbildningsformer var andelen etablerade på arbetsmarknaden högre de första fyra åren efter gymnasiet bland de personer som läste på komvux direkt efter gymnasiet jämfört med de som läste på högskola direkt efter gymnasiet. Fem år efter gymnasiet är andelen etablerade på arbetsmarknaden i ungefär samma nivå som de som läste på komvux direkt efter gymnasiet och följande år högre.

Bland de som läste på folkhögskola direkt efter gymnasiet är etableringsgraden lägre än för övriga grupper redovisade ovan. Andelen etablerade på arbetsmarknaden bland dessa personer är 38 procent sju år efter avslutad gymnasieutbildning.

Tre år efter avslutade gymnasiestudier var det männen som var etablerade i högst utsträckning oavsett utbildningsform första året efter gymnasiet utom bland de som läste på folkhögskola där andelen etablerade kvinnor var en halv procentenhet högre. Störst könsskillnad är det bland de som inte var inskrivna på någon utbildning alls året efter gymnasiet och bland de som gick en yrkeshögskoleutbildning. De kommande fyra åren var det fortfarande männen som var etablerade i högst utsträckning förutom bland de som läste på högskola direkt efter gymnasiet. Bland dem var det istället kvinnorna som var etablerade på arbetsmarknaden i högst utsträckning och 5 år efter gymnasiet var skillnaden mellan etablerade kvinnor och män drygt 8 procentenheter.

Tabell 3

Andel etablerade personer på arbetsmarknaden efter antal år efter gymnasiet, utbildningsform första året efter gymnasiet och kön

Personer födda 1990 som fullföljt gymnasieskolan till och med 2013

Procent

Utbildningsform första året efter gymnasiet		Andel etablerade antal år efter gymnasiet				
		3 år	4 år	5 år	6 år	7 år
Komvux	Totalt	26,8	31,3	37,8	47,0	55,7
	Kvinnor	25,8	30,2	37,0	46,2	54,7
	Män	28,2	32,8	38,8	48,2	57,2
Folkhögskola	Totalt	12,7	17,3	22,3	29,8	38,1
	Kvinnor	12,8	16,7	20,4	28,9	38,3
	Män	12,4	18,4	25,4	31,4	37,7
Yrkehögskola	Totalt	45,9	58,6	63,6	68,3	73,2
	Kvinnor	37,8	51,6	56,5	58,3	62,9
	Män	50,4	62,6	67,6	74,0	79,0
Högskola	Totalt	10,7	21,8	36,3	51,1	64,2
	Kvinnor	9,9	23,5	39,9	54,4	66,1
	Män	11,8	19,6	31,6	46,7	61,7
Ej i utbildning	Totalt	47,1	48,8	52,5	58,1	64,2
	Kvinnor	38,3	39,7	43,1	49,4	56,4
	Män	54,4	56,4	60,4	65,4	71,1

Män mer etablerade på arbetsmarknaden men kvinnor har i högre grad yrken som kräver högskolekompetens

Hittills i detta avsnitt har jämförelser gjorts av vilka grupper som är etablerade på arbetsmarknaden i högst utsträckning enligt etableringsmättet. Utöver förekomst av arbete är det främst ett inkomstbaserat mått där inkomstgränsen justeras varje år. För 2016 räknades de personer som hade en arbetsinkomst på minst 191 800 kr och var sysselsatt enligt SCB:s register, inte var arbetslös eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd under året, som etablerade på arbetsmarknaden. Det är således inte ett mått på om arbetet är ett kvalificerat sådant mer än att arbetsinkomsten ska vara minst cirka 16 000 kr i månaden, enligt 2016 års definition. För att studera skillnader vad gäller nivå på arbetet kan Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK), som är ett system för att gruppera individers yrken eller arbetsuppgifter¹⁸, användas.

För en rättvis jämförelse av den senaste yrkesuppgiften som här avser 2016 års yrke beaktas även tiden sedan gymnasiestudierna avslutades. Det kan vara missvisande att jämföra yrket hos till exempel en person som gick ut gymnasiet för sju år sedan med någon som avslutade gymnasiestudierna för ett år sedan.

¹⁸ SCB, Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK):

<https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-yrkesklassificering-ssyk/>

Majoriteten av personerna i populationen, cirka 83 procent, gick ut gymnasiet under 2009 och därför avgränsas populationen i detta stycke till att innefatta de 50 657 personer som gick ut detta år samt klassificerades som etablerade på arbetsmarknaden 2016. Det är således arbetet sju år efter gymnasiet som jämförs nedan.

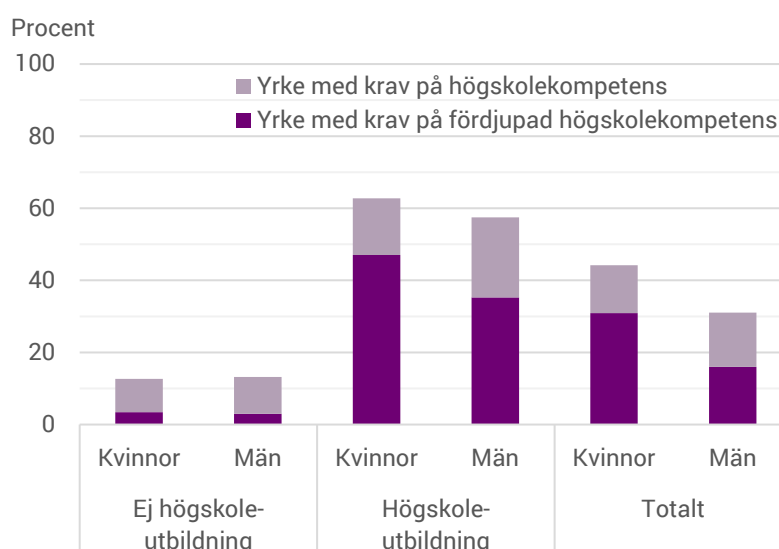
I linje med tidigare redovisade resultat är männen i denna avgränsade population etablerade på arbetsmarknaden i högre utsträckning än kvinnorna. Det var 26 675 av männen som gick ut gymnasiet 2009, motsvarandes 66 procent, som klassificerades som etablerade på arbetsmarknaden sju år efter gymnasiestudierna jämfört med 23 982 kvinnor, som motsvarar 58 procent av kvinnorna. Vid jämförelse av yrkesklassificeringen (SSYK) är det dock kvinnorna som har ett arbete som kräver högskolekompetens i högst utsträckning. En del kan förklaras av kvinnor studerar på högskola i större utsträckning men även vid jämförelse av kvinnor och män som har varit inskrivna på högskola är andelen högre.

Av de personer som någon gång har varit registrerad på en högskoleutbildning och var etablerade på arbetsmarknaden 2016 hade 63 procent av kvinnorna och 58 procent av männen ett arbete som kräver minst högskolekompetens. Vidare hade kvinnor i högre grad yrken som har krav på fördjupad högskolekompetens medan män i högre grad hade yrken med krav som vanligen motsvarar praktiska eller yrkesspecifika eftergymnasiala utbildningar om 2–3 år. Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens kräver vanligtvis färdigheter och kunskaper motsvarande teoretiska eller forskarförberedande eftergymnasiala utbildningar samt forskarutbildningar om minst 3 år, normalt 4 år eller längre.

Figur 21

Andel personer med ett yrke med krav på minst högskolekompetens eller motsvarande efter programtyp, högskoleutbildning och kön

Personer födda 1990 som gick ut gymnasiet 2009 och var etablerade på arbetsmarknaden 2016

Mönstret är detsamma för personer som läste ett studieförberedande program och yrkesförberedande program på gymnasiet. De som läste ett studieförberedande program läste på högskola i högre utsträckning men även vid jämförelse av de som läste på högskola kvarstår samma resultat som tidigare. Oavsett om de läste ett studieförberedande eller yrkesförberedande program hade de kvinnor som var etablerade på arbetsmarknaden ett yrke med krav på fördjupad högskolekompetens i högre grad än männen.

Utöver ovannämnda yrkesklassificering finns det en relativ hög andel kvinnor inom service-, omsorgs och försäljningsarbeten. Det är cirka 28 procent av kvinnorna etablerade på arbetsmarknaden som delas in i denna kategori jämfört med 13 procent av männen. Det är främst kvinnor som har läst Omvårdnadsprogrammet och Hantverksprogrammet som arbetar inom dessa yrken. Mer än varannan kvinna som gick ut något av dessa gymnasieprogram 2009 och som var etablerad på arbetsmarknaden sju år senare hade ett yrke inom service-, omsorgs- eller försäljningsarbete.

Det var desto vanligare att män hade ett yrke inom byggverksamhet och tillverkning. Det var cirka 22 procent av männen etablerade på arbetsmarknaden som delas in i denna kategori jämfört med knappt 2 procent av kvinnorna. Det är främst män som har läst Byggprogrammet och Energi program som arbetar inom dessa yrken. Nästan 6 av 10 män som gick ut något av dessa gymnasieprogram 2009 och som var etablerade på arbetsmarknaden sju år senare hade ett yrke inom byggverksamhet eller tillverkning.

Tabell 4

Yrkesklassificering (SSYK) av personer som var etablerade på arbetsmarknaden 2016

Personer födda 1990 som gick ut gymnasiet 2009 och var etablerade på arbetsmarknaden 2016

Procent

	Kvinnor	Män	Totalt
0 Militärt arbete	0,2	1,8	1,0
1 Chefsyrken	1,3	1,4	1,4
2 Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens	30,9	16,0	23,1
3 Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande	13,3	15,1	14,2
4 Yrken inom administration och kundtjänst	10,8	6,9	8,8
5 Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	28,2	13,2	20,3
6 Yrken inom lantbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	0,4	0,7	0,6
7 Yrken inom byggverksamhet och tillverkning	1,7	21,6	12,2
8 Yrken inom maskinell tillverkning och transport med mera	2,3	10,3	6,5
9 Yrken med krav på kortare utbildning eller introduktion	2,8	2,4	2,6
Uppgift saknas	8,1	10,6	9,4

Kort om statistiken

Syftet med rapporten är att beskriva vägarna kvinnor och män tar efter gymnasieskolan med avseende på vidare studier, etablering på arbetsmarknaden samt sysselsättning. Vidare studier i denna rapport omfattar främst komvux, folkhögskola, yrkeshögskola och högskola.

Statistikens ändamål och innehåll

Fokus i rapporten är att belysa könsskillnader och därför presenteras samtliga resultat uppdelat på kvinnor och män. En viktig aspekt som belyses i rapporten är vilket program de läste på gymnasieskolan eftersom det redan där föreligger tydliga könsskillnader. Inom vissa yrkesförberedande program är andelen kvinnor mindre än 10 procent. Denna registerstudie tar avstamp i den, för flera gymnasieprogram skeva könsfördelningen, och studerar vilka vägar kvinnor och män tar efter gymnasieskolan. Rapporten fokuserar på könsskillnader vad gäller val av vidare studier, etablering på arbetsmarknaden samt sysselsättning i relation till vad de studerade på gymnasieskolan.

Vidare studier undersöks genom kontrollera om personerna något år sedan de avslutade sina gymnasiestudier förekommer i SCB:s register om befolkningens studiedeltagande till och med 2016. Information om vilka som ingår som studerande inom de olika utbildningsformerna följer nedan.

Kommunal vuxenutbildning (komvux)

Komvuxelever som har närvarat på en kurs, både de som deltar i verksamhet som bedrivs i kommunens egen regi och elever som deltar i upphandlad utbildning av externa utbildningsanordnare. Elever som har deltagit i prövning och validering ingår också

- Prövning: Bedömning av kunskaper i förhållande till såväl uppställda kunskapsmål i kursplaner som till betygskriterier.
- Validering: Utforskande process som innebär en strukturerad bedömning, dokumentation och erkännande av kunskaper och kompetens som en elev har oberoende av hur de förvärvats.

Folkhögskola

Kurstyperna har ändrats genom åren men för år 2016 innefattades deltagare oavsett omfattning på kurstyperna: långa allmänna kurser, långa särskilda kurser, särskild utbildningsinsats, studiemotiverande folkhögskolekurs, påbyggnadsutbildning, etableringskurs, extraplatser särskild kurs eller yrkeskurser på folkhögskola.

Långa kurser: 15 dagar eller längre

Korta kurser: 1–14 dagar

Avbrott, och därmed inte studiedeltagare enligt registret, anges om personen på

- allmän kurs, särskild kurs eller etableringskurs avbryter studier på 16:e kursdagen eller därefter
- studiemotiverande kurs avbryter studier på 11:e kursdagen eller därefter.

För övriga kurser med lokalt avtalad uppdragsverksamhet bedömer skolorna själva när avbrott ska sättas.

Yrkeshögskola

Med studerande på yrkeshögskola år 2016 avsågs aktiva studerande på utbildningsomgångar som pågått minst en dag under en avsedd period (startade, avslutade samt under hela perioden pågående omgångar). Som aktiva studerande räknas endast studerande som funnits med på minst en månadsrekvisition av statliga medel under en avsedd period.

Utbildningsanordnarna rekviderar statliga medel månadsvis efter förteckningar över studerande som skickas in till myndigheten halvårsvis. Detta gäller även för utbildningar utan statliga medel.

Högskola/universitet

Uppgifterna om registrerade studenter hämtas från lärosätenas studieadministrativa system. Rapporteringarna görs terminsvis efter terminens slut. Till registreringsstatistiken ska alla studenter som inte inom tre veckor avbrutit sina studier rapporteras och till examensstatistiken de examina som hunnit utfärdas under läsåret. Basårsstudenter och uppdragsutbildningar ingår inte i denna definition av registrerade i högskolestudier.

Etablering på arbetsmarknaden beskrivs genom ett registerbaserat etableringsmått. Måttet beskriver den huvudsakliga aktiviteten och anknytningen till arbetsmarknaden under ett helt kalenderår. Utifrån individbaserade uppgifter från flera olika datakällor, t.ex. inkomstuppgifter från kontrolluppgiftssystemet, sysselsättningsregistret på SCB och Arbetsförmedlingens sökanderegister klassificeras etableringsstatus i sex olika kategorier:

- Etablerad ställning på arbetsmarknaden
- Osäker ställning på arbetsmarknaden
- Svag ställning på arbetsmarknaden
- Högskolestuderande
- Övriga studerande
- Utanför arbetsmarknaden

Etableringsmåttet är delvis inkomstbaserat vars undre och övre ekonomiska gräns justeras årligen. För att räknas som etablerad på arbetsmarknaden 2016 krävdes en arbetsinkomst på minst 191 800 kr, sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition (november månad 2016), inga händelser som indikerar arbetslöshet och inga händelser som indikerar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning.

I denna rapport är det fokus på könsskillnader i den första kategorin: Etablerad ställning på arbetsmarknaden och då krävs inkomster över den övre gränsen. Undre gräns används för klassificering av osäker eller svag ställning på arbetsmarknaden

Inkomstgränserna för åren 2012–2016 (kr)

År	Undre gräns	Övre gräns
2006	123 600	146 200
2007	127 600	150 800
2008	134 000	158 400
2009	138 000	163 100
2010	140 500	166 000
2011	143 400	169 500
2012	147 400	174 200
2013	151 300	178 900
2014	155 300	183 600
2015	158 300	187 100
2016	162 300	191 800

För att studera skillnader gällande nivå på arbetet används Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK), som är ett system för att gruppera individers yrken eller arbetsuppgifter. I rapporten jämförs yrkesområdena:

1. Chefsyrken
2. Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens
3. Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande
4. Yrken inom administration och kundtjänst
5. Service-, omsorgs- och försäljningsarbete
6. Yrken inom lantbruk, trädgård, skogsbruk och fiske
7. Yrken inom byggverksamhet och tillverkning
8. Yrken inom maskinell tillverkning och transport med mera
9. Yrken med krav på kortare utbildning eller introduktion
0. Militärt arbete

Information om statistikens framställning

Denna rapport är en registerstudie som bygger på flera olika datakällor. Rapporten har utarbetats av SCB. För att jämföra vilka vägar kvinnor och män tar efter gymnasieskolan har en del avgränsningar gjorts vid skapandet av populationen för att få relevanta och i möjligaste mån jämförbara grupper. Avgränsningarna syftar till att jämföra en grupp tidigare gymnasieelever som är lika gamla och till att tillräckligt lång tid ska ha passerat mellan avslutade gymnasiestudier och mättidpunkten.

Populationen avgränsas därför till personer födda år 1990 som senast 2013 fullföljt gymnasieskolan med slutbetyg eller motsvarande, både med eller utan grundläggande behörighet till högskolestudier. Slutbetyg innebär att eleven har läst en fullständig gymnasieutbildning om 2 500 poäng eller ett kortare reducerat program och är betygsatt i samtliga kurser. Personer som erhållit diplom från gymnasieprogrammet International Baccalaureate ingår också i populationen. De som däremot avbrutit sina gymnasiestudier oavsett antal studieår samt personer som påbörjat men inte hunnit avsluta gymnasiestudierna till och med år 2013 exkluderas i denna rapport.

Populationen omfattar cirka 98 100 personer och totalt sett är det ungefär lika många kvinnor som män, 49 300 kvinnor jämfört med 48 800 män. Majoriteten, 83 procent, fullföljde sina gymnasiestudier under 2009, vilket med registeruppgifter till och med 2016, möjliggör uppföljning av de flesta personer de sju närmaste åren efter gymnasieskolan.

All statistik baseras på information som finns i SCB:s register. Resultaten presenteras främst uppdelat på redovisningsgrupperna kön, programtyp och i vissa fall även program.

Viktiga redovisningsgrupper samt definitioner och förklaringar följer nedan.

Programtyp

Definierar om personen har läst ett studie- eller yrkesförberedande program på gymnasiet.

Studieförberedande program

Inkluderar gymnasieprogrammen: Estetiska programmet, International Baccalaureate, Naturvetenskapsprogrammet, Samhällsvetenskapsprogrammet och Teknikprogrammet.

Yrkesförberedande program

Inkluderar gymnasieprogrammen: Barn- och fritidsprogrammet, Byggprogrammet, Elprogrammet, Energiprogrammet, Fordonsprogrammet, Handels- och administrationsprogrammet, Hantverksprogrammet, Hotell- och restaurangprogrammet, Industriprogrammet, Livsmedelsprogrammet, Medieprogrammet, Naturbruksprogrammet och Omvårdnadsprogrammet.

Slutbetyg med och utan grundläggande behörighet till högskolestudier

Innan höstterminen 2010 krävdes för grundläggande behörighet att eleven i sitt slutbetyg hade lägst betyget Godkänt på kurser som omfattar minst 90 procent av de gymnasiepoäng som krävs för fullständigt program, det vill säga 2 250 poäng. Från och med 2010 krävs också att eleven har lägst betyget Godkänt i kurserna Matematik A, Engelska A och Svenska A och B, alternativt Svenska som andra språk A och B. Dessutom måste eleven ha läst ett fullständigt program, det vill säga minst 2 500 poäng. Detta innebär att elever som har läst reducerat program inte längre kan få grundläggande behörighet.

Avgångsår

Avser det år som en person fullföljde gymnasieskolan.

Mätperiod

Uppgifter om studiedeltagande och sysselsättning avser perioden år 2006–2016.

Antal år efter fullföljd gymnasieskola (redovisningsvariabel)

Populationen innefattar personer som fullföljde gymnasieskolan under olika år och i rapporten presenteras resultaten i form av antalet år efter fullföljd gymnasieutbildning. Exempelvis hur många som studerar en viss utbildning tre år efter att de fullföljde gymnasieskolan.

Utbildningsformer

Rapporten belyser andelen studerande i utbildningsformerna: kommunal vuxenutbildning (komvux), folkhögskola, yrkeshögskola och högskola.

Huvudinriktning (Högskola/universitet)

Huvudinriktning enligt SUN2000Inr1: Pedagogik och lärarutbildning, Humaniora och konst, Samhällsvetenskap, juridik, handel och administration, Naturvetenskap, matematik och data, Teknik och tillverkning, Lant- och skogsbruk samt djursjukvård, Hälso- och sjukvård samt social omsorg och Tjänster.

Ämnesinriktning (Högskola/Universitet)

Inom de åtta huvudinriktningarna finns 113 ämnesinriktningar enligt SUN2000Inr3.

Information om statistikens kvalitet

För att avgränsa populationen användes Skolverkets register över gymnasieskolans betygsuppgifter samt SCB:s register över totalbefolkningen (RTB). Universitets- och högskoleregistret som Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ansvarar över samt flera olika register på SCB har sedan använts för att ta fram resultaten i rapporten. Dessa är registret över personer i utbildning och registret över högsta avslutade utbildningsnivå, sysselsättningsregistret samt uppgifter från longitudinella integrationsdatabasen för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA). Beskrivningar av kvaliteten i registren som använts för denna rapport finns på SCB:s webbplats under dokumentation i följande länkar:

Befolkningens studiedeltagande

<http://www.scb.se/uf0507>

Befolkningens utbildning

<http://www.scb.se/uf0506>

Befolkningsstatistik

<http://www.scb.se/be0101>

Studenter och examina i högskoleutbildning (UKÄ statistikansvarig)

<http://www.scb.se/uf0205>

Gymnasieskolans betygsuppgifter (Skolverket statistikansvarig)

<http://www.scb.se/uf0102>

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik

<http://www.scb.se/am0207>

Inkomster och skatter

<http://www.scb.se/he0110>

Referenser

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2017). *Det stora steget*. ISBN 978-91-88455-12-3.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2015). *Etablering på arbetsmarknaden 2012*. Dnr MYH 2015/494.

Skolverket (2011). *Skolverkets lägesbedömning 2011*. Rapport 363.

Skolverket (2014). *Vad ungdomar gör efter gymnasieskolan*. Rapport 411.

Skolverket (2018). *Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2018*. Dnr 2018:1905.

Statistiska centralbyrån (2018). *Hur gick det för eleverna som var obehöriga till gymnasieskolan?* URN:NBN:SE:SCB-2018-A40BR1803_pdf.

Svenskt Näringsliv (2018). *En analys av ungdomars etablering på arbetsmarknaden*.

Universitetskanslersämbetet (2015). *Etableringen på arbetsmarknaden för högskoleutbildade 2013*. Rapport 2015:26.

Summary

This report on gender disparity in educational choices describes the direction taken by women and men after completing upper secondary school, with regard to further studies, integration on the labour market and employment. The former students included in this register-based study have all completed upper secondary school with a leaving certificate, are all born in 1990 and have been monitored in this study up to and including 2016.

The report focuses on highlighting gender differences, which is why all results for women and men are presented separately. An important part of the report also involves taking into account what programmes the students studied in upper secondary school, since gender disparity already exists at this stage. More women than men studied in study preparation programmes, while more men than women studied in vocational programmes. The share of women in some of the vocational programmes was less than 10 percent. For a fairer view of the direction taken by the former students, results are presented in most cases as the share of women and men who completed a certain upper secondary school programme or type of programme.

Women studied in municipal adult education, folk high school, and higher education to a greater extent than men, who instead to a greater extent studied in higher vocational education. For example, among women 64 percent were enrolled in a higher education programme at some point after upper secondary school, compared with 48 percent of the men.

Students who had completed the upper secondary school child recreation programme to a greater extent studied in a municipal adult education, while those who had completed the Arts programme most often studied at a folk high school. Students who had completed the electrical engineering programme were those with the largest share of students who studied at higher vocational education, while those who had completed the natural sciences programme most often studied in higher education.

Once in higher education, the school leavers, and mainly women, from vocational upper secondary school programmes most often chose to study in the principal field education. School leavers from study preparation programmes instead chose to study a higher education programme in the principal field social sciences, law, business and administration to the largest extent, and women also chose this to a greater extent than men.

On the whole, women continued their studies after upper secondary school to a greater extent, while men, instead, started to work earlier. Consequently, men integrated into the labour market after upper secondary school more quickly than women. However, a comparison of women and men among employed persons' occupations in 2016 shows that women to a greater extent than men had an occupation that required both basic and in-depth higher education qualifications.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.